

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR.09 109. ÅRGANG 26.09.23 - 17.10.23

**Økonomisk press,
uforutsigbarhet og
dårlige boforhold:**

Praksisordningen
overlater studentene
til seg selv

GRATIS

Gi deg selv en

KICKSTART!

BLI 3T-MEDLEM I DAG!

- Gratis trening til 1. november
- Gratis time med personlig trener
- Gratis 3T-sekk
- Ingen innmeldingsavgift
- Basseng og squash inkludert
- Gruppetrening inkludert

**START
PAKKE!**

6

KI-REKLAME BRUKT AV SIT: Er bruken av reklame produsert av KI problemfritt?

20

STUDENTER OG MØLLENBERG: Gitarrikk ut i gata og nach på en onsdag – det beryktede nabolaget byr på gleder og utfordringer

24

ER KARRIEREDAGENE FOR YRKESRETTEDE? Karrieredagene på Gløshaugen samlet over 150 bedrifter. Blant disse Kongsberg gruppen og Equinor. Professor mener man bør ta en etisk vurdering rundt hvilke bedrifter man skal invitere.

38

BAK KULISSENE PÅ UKEREVYEN: Et innblikk i forberedelsene til årets UKerevy

46

INTERVJU MED ØVIND DOLMEN: Juba Juba fyller 40 år, og vi har tatt en prat med Knutsen om studietiden i Trondheim, hvordan Knutsen og Ludvigsen ble til og produksjonen av albumet.

LES MER PÅ UNDERDUSKEN.NO

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Ingeborg Hågensen
– Tlf: 415 69 756
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDERE UNDER DUSKEN
Kristoffer Benjamin Løge Hedman
– Tlf: 482 33 023
avisredaktor@studentmediene.no

Bendik Brodshaug
– Tlf: 468 47 347
nettredaktor@studentmediene.no

ANSVARLIG REDAKTØR
STUDENTMEDIENE I
TRONDHEIM AS
Herman Østby
– Tlf: 960 45 919
ansvarligredaktor@studentmediene.no

REDAKSJONSSJEF
Andreas Jensen
redaksjonsjef@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Sara Heilmann
– Tlf: 919 91 626
dagligleder@studentmediene.no

SALGSSJEF
Rohit Balasubramaniam
salgssjef@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
Kristoffer Ramsøy Fredriksen
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATTREDAKTØR
Amanda Hytten Bjørknes
debattredaktor@studentmediene.no

AKTUALITETSREDAKTØR
Mari Kaslegard
aktualitetsredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Christian Ryssdal
kulturredaktor@studentmediene.no

FOKUSREDAKTØR
Tuva Marline Ambjørseid
fokusredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Even Kaushik
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Pia Arnlsen
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISKSJEF
ANARKII
grafisksjef@studentmediene.no

ILLUSTRASJONSSJEF
Linn Zhu Yu Grotnes
illustrasjonssjef@studentmediene.no

DESK
Andrea Barland (sjef), Amanda Hytten Bjørknes, Cecilie Bjørnsdatter Raustein, Benedikt Erikstad Javorovic, Erlend Gylver, Astrid Lie Sætaberget, Bård Flatfjord Netland, Katrine Sætereng, Karianne Folkvord Furset, Ingrid Ytterland, Elfrida Setra.

GRAFIKERE
Elise Essen (1-23)
Milly Garde (24-37)
Elise Kielland (38-45 og 58-59)
Eva Langholm (46-57)

KORREKTUR
Cecilie Bjørnsdatter Raustein (sjef)

FORSIDE
Lea Lauvland Longva

TIPS OSS!
tips@studentmediene.no

ANNONSERE?
salgssjef@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i semesteret. Under Dusken arbeider etter god presseskikk i henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Under Dusken blir utgitt av Studentmediene i Trondheim som får økonomisk støtte av Velferdstinget i Trondheim og Studenter-samfundet i Trondheim, som står uten redaksjonelt ansvar.

Miljøtrykksak fra
Trykkpartner AS.

Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

DYPPDYKK **NERDY** UNDERHOLDNING MAT
SEX KULTUR SATIRE
SAMFUNDET INTERVJUER **DRAM** SKETCH
REPORTASJESTUDENT
HUMOR NYHETER
TÅRERTESTER TRONDHEIM **PORTRETT**

underdusken.no/video

LEDER

Bendik Brodshaug
NESTLEDER I UNDERDUSKEN

NTNUs kåthet for Gløshaugen hjelper kun dem selv

Det er få ting mer sexy enn konsulentbransjen, men det hjelper uheldigvis ikke klimaet – kun samvittigheten.

Bak Perleporten huser Gløshaugen teknologer og naturvitere, ingeniører og flere ingeniører. Likevel er det ikke her klimaforskningens høysete ligger. Gløsingene er intelligente, cv-utsmykkede, godtroende teknologi-optimister og kritiske kun til egen forskningsboble.

Den naiviteten tjener NTNU på. NTNU skryter hemningsløst av de glupe løsningene deres på både Linked In og konferanser. Ordet «bærekraft» glir fra alle tunger simultant. Det er nesten litt ekkelt. Tenk deg om; hvor mange idéer og teknologier kommer til å forbli en rapport av økonomiske hensyn? Skryter NTNU av ekte løsninger eller for å skryte av hvor bærekraftig de (les: studentene) tenker?

Uansett hvor mye gløsingene drømmer om å endre verden er det fort gjort å sette seg fast i en stille bransjedorren hvor administrativt rammeverk er de vakreste oaser. NTNU spiller for Gløshaugens galleri og hjelper kun egen samvittighet: «Vi prøver, ingenting skjer, men pytt pytt, vi har jo de beste hodene». Endring skjer ikke uten at gløsingene selv trasker opp til samfunnsviterne på Dragvoll heller enn til karriereteltet på Frimerket.

Teknologi er kanskje deilig cv-snacks, spesielt for konsulentglade gløsingene, men bærekraft og utvikling skjer ikke uten at de kritiske, kalde samfunnsviterne bryter rammeverket for de glupe, system-ignorante optimistene. Bedrifter drømmer om overskudd og omdømme. Teknologi og bærekraft er penge- og omdømmemaskiner, og studentene maskinistene, men hjelper det faktisk på klimaet, eller følger man bare grønnpolerte penger og tomme ord?

Det er ikke tid til at NTNU skryter over de gode idéene og duller med gløsingene: «Se, så flinke hoder. Mamma Anne Borg er stolt av dere». Med mindre idéene blir til, med mindre mønsteret og systemet brytes, skjer ingenting. FN sier vi har sju år igjen; vi har ikke tid til selvros. Noe må gjøres og det er ikke NTNU som kan gjøre det. Det er dere.

På Gløshaugen jobbes det med nyvinnende teknologi og løsninger som kan funke, men man tør ikke være kritisk til systemet og grønnvaskingspotensialet man selv står for. Tør å

bryte mønsteret, vær radikale, men tenk kritisk. Kritisk mot egen forskning, men også mot et system som kun bryr seg om penger og omdømme. Kanskje får NTNU da hold i neste Linked In-selvskryt om bærekraftig utvikling. Jeg tviler.

ILLUSTRASJON: Kirsti Jacobsen

Bekymring #14
Hvor skal jeg trene?

Bekymring #01
Strekker studielånet til?

Bekymring #15
Hvor mye penger trenger jeg til mat?

LAGET MED KUNSTIG INTELLIGENS: Bildene brukt i Sits studiestartskampanje er laget med bildegenereringsverktøyet Midjourney.

Sit brukte KI-genererte bilder i reklamekampanje

Da studentene kom til Trondheim i høst, ble de møtt av Sits studiestartskampanje på veggene på campus, i sosiale medier og på t-skjortene til Sits ansatte. Bildene er laget med kunstig intelligens.

TEKST: Idun Syvertsen | FOTO: Toby John Varhaugvik

Da Alexander Pedersen gikk forbi Sits reklameplakat på Dragvoll, var det umiddelbart noe han stusset over, og han gjenkjente raskt noen sikre kjennetegn ved KI-genererte bilder. Pedersen, som går tredje året på arkiv- og samlingsforvaltning, sier han ble overrasket og syntes det var litt ubehagelig å se et KI-generert bilde i en reklame for studentsamskipnaden.

– Jeg sendte da en e-post til Sit, der jeg etterspurte deres beslutningsgrunnlag for å bruke KI-genererte bilder i kampanjen. Jeg syntes dette var viktig å få frem, ettersom Sit skal forvalte mye penger og tillit for studentmassen.

Sit svarte at de enda ikke hadde tatt noe fast standpunkt i saken, og at diskusjonen fortsatt er pågående.

– Jeg mener at de burde ha et solid resonnement å vise til når de velger å benytte seg av noe som har så mange tilknyttede etiske dilemmaer, sier Pedersen.

Personlig synes han det er uetisk å bruke dette programmet til å lage reklame.

– Selv om det sikkert også er mange som støtter dette, mener jeg at Sit må ha en klar begrunnelse for hvorfor de skal bruke KI.

– Blir vanskeligere å stille noen til ansvar

Pedersen sier at et grunnleggende problem med teknologien er at den tilslører bias.

Han mener at KI-modellen blant annet vil ta til seg skjevheter i utvalget av bilder den føres med.

– Det er mange flere steg der slike bias introduseres, og med KI er ikke disse stegene lenger synlige og kan ikke ettergås direkte. Det er problematisk at man kan skape et bilde av for eksempel mangfold på campus uten å faktisk bruke representative studenter.

Han sier at det kan bli vanskelig å stille noen til ansvar, for eksempel Sit, for det endelige produktet.

– Du kan for eksempel ikke vise til hvem som har tatt bildene, blitt fotografert eller laget illustrasjonene.

– Bruk heller studenter!

Pedersen synes Sit heller kunne gitt oppdraget til lokale kunstnere eller studenter. For studentene ville det gitt både verdifull erfaring og sårt tiltrengte penger.

– I tillegg tror jeg det ville resultert i en kampanje som ligger tettere på studentene og deres virkelighet.

Pedersen trekker også frem noe han kaller «det amerikanske smilet» i KI. Mye av datagrunnlaget KI-modellene trenes på, kommer ofte fra spesifikke geografiske områder.

– Om du ber om en smilende person fra et bestemt sted eller kultur, er sjansen stor for at du får et bilde av en person med et veldig amerikansk smil.

Pedersen sier at dette kan gi et falskt bilde av den kulturen man skulle representere med bildet.

– Man kan gjenkjenne noe av dette amerikanske også i Sits kampanje-bilder, i de veldig overdrevne ansiktsuttrykkene personene i bildene har.

MANGE ETISKE DILEMMAER: Pedersen mener det er problematisk å bruke KI-genererte bilder i reklame. Han er ikke fornøyd med Sits begrunnelse for å bruke slike bilder i sin kampanje.

Han forteller at Sit virket mottakelig for innspill i saken, og han oppfordret dem til å slutte med bruk av KI-genererte bilder i reklamekampanjer. Sit takket ham for innspillet.

Teste noe nytt

Kommunikasjonsansvarlig Bjørn Tore Hals ved Sit sier at bildene brukt i studiestartskampanjen er generert med KI-programmet Midjourney, og at idéen for kampanjen kom fra et byrå Sit bruker. Han forteller at kampanjen kun har fått kritikk gjennom e-posten til Pedersen, samt fra to studenter som uttalte seg i en sak i Universitetsavisa.

Hals bekrefter at Sit ikke har tatt noe endelig standpunkt i spørsmålet om bruk av KI-genererte bilder, men at de ønsket å teste noe nytt med denne kampanjen.

– I tillegg må vi ha egen praktisk erfaring med verktøyene om vi skal kunne mene noe om dem. Kommunikasjons- og markedsfaget kan ikke sitte stille i en verden som utvikler seg i et rasende tempo. Vi trenger egen kunnskap og erfaring om vi skal bidra i debatten.

Hals sier at studentene under studiestart utsettes for en voldsom mengde informasjon og inntrykk.

– Det er mange som ønsker å nå gruppen. Da vi planla kampanjen vår, ønsket vi et annerledes uttrykk som kunne skille seg ut i mengden.

Ikke for å spare penger

På Pedersens spørsmål om hvorfor man ikke i stedet kunne brukt enten studenter eller lokale kunstnere, svarer Hals at det hadde vært mulig.

– Dette er jo hittil første og eneste gang vi ikke har benyttet fotografer og illustratører.

Hals sier at det ikke var økonomiske grunner til at de valgte å bruke KI-genererte bilder i kampanjen.

– Skulle vi spart penger, er det nok helt andre steder vi hadde startet enn på foto og illustrasjon, som er en liten kostnad i det store bildet.

Han sier videre at Sit ikke har evaluert kampanjearbeidet ennå, og at de i dette arbeidet involverer studenter for å få kunnskap om de traff målgruppen.

– Et raskt blikk på tallene viser at kampanjen ytelsesmessig ikke har prestert dårligere enn i fjor. Kampanjen har hatt over én million visninger.

Er KI noe mer enn en papegøye?

Professor Anders Kofod-Petersen ved Institutt for datateknologi og informatikk har en doktorgrad i kunstig intelligens. Han forteller at han ikke har noe imot Sit sin kampanje, men at det er lett å se at de har brukt KI.

– Jeg har sett plakatene og synes de er kule. Men jeg gjenkjente tegnene.

Professoren sier at denne generasjonen med generative KI-modeller gjør det enkelt for brukeren å generere et bilde av nesten hva som helst. Han forklarer at modellene blir i stand til dette ved å konsumere veldig mange eksempler på det de skal lære seg. I Midjourneys tilfelle er det bilder og kunst.

– Så trener man den til å bruke de mønstrene den har lært, til å generere nye bilder, for eksempel av en halvgammel professor på en enhjulssykkel.

Han sier at det store spørsmålet er om modellen er kreativ, eller om den er en papegøye.

– En utfordring er at kreativitet i seg selv er litt vanskelig å definere.

BØR KUNSTNERE KOMPENSERES?: Kofod-Petersen sier han synes det er rimelig at kunstnere får penger når kunsten deres brukes til å trene KI-modeller, men sier samtidig at det neppe er snakk om veldig mye penger til hver. FOTO:Privat

Bør kunstnere kompenseres?

Kofod-Petersen forklarer at modellen aper etter all kunsten og bildene den er føret med. Han sier at den ikke kan skape et bilde som Edvard Munchs skrik, men at den kan gjenbruke elementer den finner i et slikt bilde.

– Hvis man for eksempel ber Midjourney om å lage et bilde av en sulten student i Munchs stil, vil man nok kunne gjenkjenne aspekter ved malestilen hans.

– *Bør kunstnerne kompenseres når bildene deres brukes på denne måten?*

– På den ene siden: Hvis jeg setter meg ned og tegner en plakat, kan jeg i stor grad la meg inspirere av andre kunstnere. Lar jeg meg inspirere for mye, vil det være plagiat, men så lenge den ikke ligner alt for mye, går det fint.

Han spør retorisk om hvorfor det samme ikke skulle gjelde for programvare som lar seg inspirere.

– På den andre siden koster det jo penger å bruke disse bildegenereringsverktøyene. Det vil si at disse virksomhetene tjener penger på andre kunstneres arbeid.

Kofod-Petersen forklarer at man ikke kan se på en KI-modell hvor de ulike elementene i et bilde kommer fra.

– Man kan ikke se på Sit sin plakat akkurat hvilke kunstnere som skal ha penger for å ha inspirert den. Men vi vet jo hvilke kunstverk modellen ble trent på, så man kunne for eksempel gitt en fast sum for hvert kunstverk som ble brukt til dette.

Professoren sier at han personlig synes kunstnerne skal få betalt.

– Samtidig tror jeg ikke det ville vært snakk om veldig mye penger til hver enkelt kunstner, i og med at det er så utrolig mye materiale som blir brukt til å trene modellene.

Sit: – Viktig debatt

På spørsmål om hva Sit tenker rundt etikken i at KI-modellen er trent på andres arbeid uten at disse får betalt for det, svarer Hals at det er en stor og viktig debatt som Sit og andre fagmiljø følger med på.

– Samtidig tror jeg debatten blir bedre når en bredde av fagområdene får teste, bruke, lykkes og feile, og bringe faktiske erfaringer og problemstillinger inn i diskusjonen.

– KI kan ikke konkurrere med dyktige kunstnere

Professoren sier han tror bruken av slike verktøy bare vil øke fremover, særlig for mindre oppgaver som menneskelige illustratører uansett helst ikke tar på seg, fordi det er så lite penger i det.

– Men for større reklamekampanjer tror jeg man i overskuelig fremtid vil foretrekke å bruke menneskelige illustratører og fotografer. Så det vil være jobber, men kanskje ikke like mange.

Han sier at generativ KI kanskje vil bidra til å tydeliggjøre forskjellen mellom de gode og dårlige kunstnerne.

– Enten det gjelder gode tekstforfattere, dyktige fotografer eller flinke illustratører, så er det inntil videre ingen konkurranse fra disse generative KI-modellene. Men for de dårlige kan det bli et problem, og faktisk få arbeidet deres til å fremstå enda svakere.

Retusjert reklame må merkes, men ikke KI?

I fjor sommer kom en ny regel som krever at retusjerte bilder brukt i reklame må merkes. Forbrukertilsynet skriver på sine sider at de holder på å utrede om også bilder laget med KI må merkes etter denne forskriften.

Kofod-Petersen sier han er positiv til en slik merkeordning.

– Det er jo en lignende situasjon som når man retusjerer bilder til bruk i reklame. Hvis man retusjerer de allerede syltynne jentene til en Hennes og Mauritz-reklame enda tynnere, så skal det merkes. Da virker det rimelig at det samme gjelder om man velger å generere bildene med KI.

På spørsmål om hva Sit tenker om en slik merkeordning, svarer Halse at den type krav er positive og en utvikling han ønsker velkommen.

– Vi vil selvsagt forholde oss til det, slik vi forholder oss til andre krav om merking av bilder.

Studenter på campus om reklameplakatene

Christine Strøm-Arnet, første år på bachelor i organisasjonspsykologi, HR og ledelse.

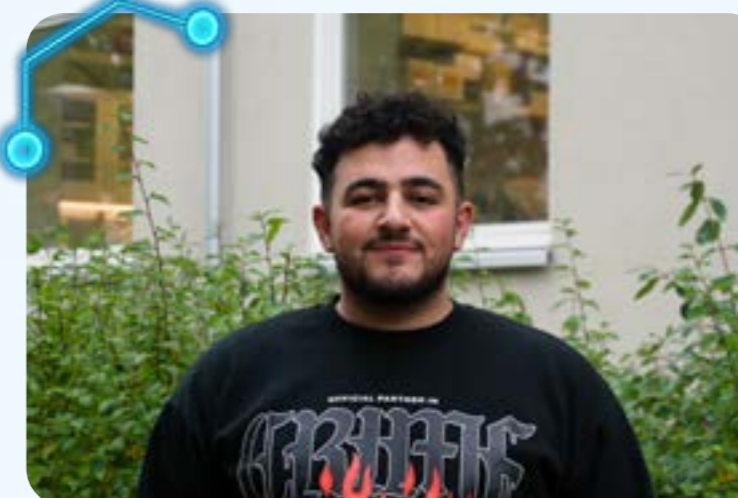
– Jeg synes det fungerer, og at kampanjen får frem budskapet fint. Jeg hadde ikke tenkt på at det var KI-generert om du ikke sa det. Man pleier jo ofte ikke å se så nøye på reklameplakater.

Mohamed Mohammadi, første år på master i kyst- og marinteknikk.

– Jeg synes plakatene er kule, men la ikke merke til at det var KI før jeg så litt nærmere på dem. Jeg synes det er litt nytt og spennende å bruke KI til sånt, det har jo ikke blitt gjort så mye før. **UD**

FUNGERER: Christine Strøm-Arnet synes det fungerer.

ER KULE: Mohamed Mohammadi synes det er nytt og spennende.

Ikke lenger mulig å vise fingeren til butikker

Tidligere kunne man bruke fingeravtrykk som legitimasjon for å kjøpe alkohol i selvbetjeningskassene. Nå er muligheten fjernet i de fleste dagligvarebutikker.

TEKST: Ingrid Ekern og Jonatan Bjørge | ILLUSTRASJON: Kian Nouri | FOTO: Ingrid Ekern

Flere dagligvarebutikker har inntil nylig benyttet seg av fingerskanning for varer med aldersgrense. En løsning hvor man med hjelp fra en butikkansatt kunne lagre fingeravtrykket i fremtidige aldersbestemte kjøp. Denne løsningen ser ut til å ta slutt.

Helsedirektoratet har lenge vært kjent med ulike tekniske løsninger for alderskontroll ved salg av alkohol. Allerede i utkanten av 2019 sendte de informasjon til dagligvarebransjen. Blant annet ble det understreket forbud mot salg og utlevering av alkoholholdig drikke til personer som er åpenbart påvirket.

VEIEN VIDERE: En kombinasjonsløsningen kan være løsningen fremover. FOTO: Dragana Njegic

Forbud mot salg til åpenbart påvirkede

Høsten 2021 ble mye av den samme informasjonen sendt ut på nytt, men med ny vurdering. Forbudet følges ikke når kunden benytter ubemannet fingerskanning.

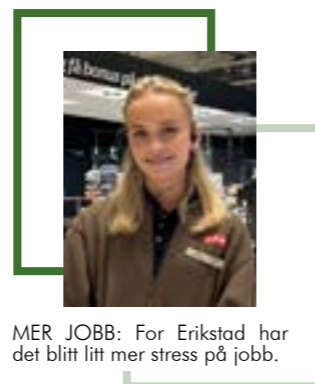
Øyvind Giæver er avdelingsdirektør for levekår i Helsedirektoratet. Han forteller at fingerskanning fortsatt kan benyttes for å kontrollere alderskravet.

– Butikken må i tillegg kontrollere om kunden er åpenbart påvirket av rusmidler, sier Giæver.

Butikker kan selv velge hvordan denne regelen følges, men som et minimum må det være betjening til stede når salget skjer.

Det ser dermed mørkt ut for studenter som tidligere har benyttet seg av fingerskanning for alkoholkjøp. Giæver mener at en kombinasjonsløsning kan fungere effektivt.

– For eksempel kan butikker som normalt bruker en tilkallingsløsning, plassere en medarbeider ved selvbetjeningskassene i perioder hvor det erfaringsmessig er mye alkoholsalg.

MER JOBB: For Erikstad har det blitt litt mer stress på jobb.

Et frustrasjonsmoment

Tiril Hovstein Erikstad studerer fysikk og matematikk. Ved siden av studiene har hun deltidsjobb på Meny Solsiden. Butikken er blant dem som har fjernet løsningen med fingerskanning.

– Det kan bli et frustrasjonsmoment for enkelte kunder. Men det kan bli det for oss ansatte også, spesielt hvis de blir aggressive, sier Erikstad.

Likevel antar hun at de fleste er klar over at det er aldersgrenser på flere varer.

– Selv om noen mener det er irriterende at løsningen er fjernet, tror jeg de fleste synes det er rimelig. De stiller ikke så mange spørsmål om det.

Erikstad er gjerne alene på jobb før kunder skal videre til jobb eller lunsj. Hun bytter derfor på å gå mellom den betjente kassen og de selvbetjente, slik at ingen skal bli stående for lenge.

– Jeg opplever stort sett at kunder er veldig forståelsesfulle for oss som jobber her.

– Mer jobb på oss

Daglig leder André van Wijk Kjelstad ved Meny Solsiden forteller at butikken har mye trafikk.

– Det kunne være vanskelig å ha kontroll på om noen var beruset når de kjøpte alkohol, sier han.

Uten fingerskanning blir de ansatte nødt til å sjekke hver enkelt kunde som kjøper varer med aldersgrense. Derfor mener Kjelstad at det er de ansatte som merker endringene i størst grad.

– Kundene merker nok ikke så altfor mye, men det blir selvsagt mer jobb for oss.

Ifølge Kjelstad er det sjelden kundene blir irriterte over at det ikke lenger er mulig å skanne fingeren ved kjøp av alkohol.

– Folk er egentlig bare nysgjerrige. Det er faktisk flere som blir irriterte når vi må sjekke legitimasjon når de skal kjøpe energidrikk.

FUNGERER FINT: Kjelstad synes det går fint uten fingerskanning i butikken.

Slitte plater

En annen butikk som har fjernet muligheten for å skanne fingeravtrykk, er Bunnpris Samfundet. For to og et halvt år siden tok butikken selvbetjeningskassene i bruk for fullt. I dag er kassene det eneste alternativet for dem som vil handle varer der.

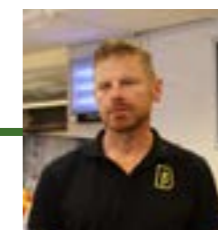
– Totalt sett har løsningen med selvbetjeningskasser fungert fint. Det er mer effektivt, sier daglig leder Håvard Tiller.

I butikken har de ansatte sjelden utfordringer med at det kommer åpenbart berusede folk inn for å kjøpe alkohol. Likevel er muligheten for fingerskanning fjernet her også.

– Vi har gjort det av litt andre årsaker. Platene der man skanner fingeren, blir slitt ut veldig fort. Når man prøver å skanne uten at det fungerer, fører det jo til masse frustrasjon, både for oss og kunden.

Tiller har tidligere byttet ut platene. Denne gangen har han ikke bedt om nye.

– Jeg er veldig i tenkeboksen på hva vi skal gjøre videre, sier han.

TENKEBOKSEN: Tiller er usikker på hva han skal gjøre med fingerskanningen.

Gjør vondt i starten

Løsningen med fingerskanning ved kjøp av aldersbestemte varer ble innført for å være et hjelpemiddel for å sjekke alder. Nå som den er fjernet, er Tiller usikker på hvilke løsninger som kan fungere i fremtiden.

– Det blir et spørsmål om effektivitet mot sikkerhet. Det har jo også mye å si hva myndighetene bestemmer og om det kommer noen mer spesifikke lover, sier han.

På Meny Solsiden spekulerer Kjelstad i om teknologien ikke alltid klarer å henge med på samfunnets etiske retningslinjer.

– Av og til finner man ut at det man trodde var greit, ikke fungerer likevel. Det blir litt prøving og feiling.

Arbeidshverdagen til Kjelstad og de ansatte på Meny består nå av én mindre elektronisk løsning. Det synes Kjelstad fungerer helt fint.

– Det er som med all endring. Det gjør vondt i starten, men det går fort over, sier han. **UD**

Nytt studieprogram i Trondheim: – Det finnes ingen lignende tilbud i Norge

7. September var forsvarsminister Bjørn Arild Gram (Sp) på besøk ved Luftkrigsskolen for å presentere det nye masterprogrammet.

TEKST: Ingrid Ekern | FOTO: Pia Arnsten

FORNØYD FORSVARSMINISTER: Bjørn Arild Gram er fornøyd med at det er opprettet en ny master

– Det er veldig flott at man har fått til dette samarbeidet mellom NTNU og Forsvaret, sa forsvarsministeren til forsamlingen.

Studieprogrammet har fått navnet «krig og samfunn» og er et nytt digitalt tilbud fra høsten. Graden er deltidsbasert, hvilket skal gjøre det mulig å følge undervisningen ved siden av jobben.

– Vi trenger flere folk og mer kompetanse nå som vi må bygge opp Forsvaret. Vi må utdanne flere, være attraktive og skape et moderne forsvar som skal utvikles i årene fremover, fortsatte ministeren.

Gram, som selv har studert historie ved NTNU, fortalte videre at Norge står overfor en sikkerhetspolitisk situasjon med nye, sammensatte trusler

som cyberangrep, manipulering og sabotasje.

– Ting som ikke kan defineres som et militært angrep, kan ha store konsekvenser for samfunnet. Da må Forsvaret og det sivile samarbeide.

DEKKER BEHOV: Karl Erik Haug mener mange vil ha interesse for «Krig og samfunn».

– Vi måtte spille på lag

Krig og samfunn er en mastergrad ved Institutt for moderne samfunnshistorie, der Karl Erik Haug er instituttleder. Ifølge Haug blir instituttet jevnlig utfordret til å skape tilbud det er behov for.

– Utgangspunktet for masteren var en kombinasjon av at vi måtte styrke økonomien vår samtidig som at vi dekker et behov for kompetanse jeg vet trengs i Forsvaret, sier han.

Instituttet gikk derfor i dialog med Forsvarets høyskole for å finne ut om det var realistisk å opprette et nytt masterprogram.

– Vi kunne ikke havne i en situasjon der vi ble en direkte konkurrent til Forsvarets mastergrad. Vi måtte spille på lag.

Det er begrenset hvor mange Forsvaret kan tilby mastergrad. Derfor er det en del søkere som ikke får plass.

– Det er disse vi vil ha tak i. Her er det et stort marked, sier Haug.

Digitalt fjernstudium

Det var ikke bare forsvarsministeren, dekaner og ledere som hadde møtt opp ved Luftkrigsskolen for å lansere masteren. I salen satt også tidenes første kull på programmet. Ifølge NTNU sine sider har programmet 30 studieplasser. Blant dem er det flere som tar det som fjernstudium.

– Jeg jobber i Forsvaret, så jeg har utdanning derfra, sier Roar Størksen.

Størksen har jobbet med sanitet og beredskap i Forsvaret. Han holder til i både Bergen og Bodø, men er på besøk i Trondheim for å delta på den første samlingen.

OPPSTART: Sjef for Luftkrigsskolen, Marianne Døhl, ønsket alle velkommen.

– Studiet gir grundig innføring i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Ikke minst studerer man sammenhengen mellom militærmakt og samfunn og hvordan de påvirker hverandre.

Prøver å lage kollokvi gruppe

Størksen forklarer at Forsvaret jobber med å løse problemer, men at han sjelden har sett på bakenforliggende årsaker.

– Det får jeg mulighet til nå.

I likhet med Størksen holder flere studenter til i andre byer enn Trondheim. Det krever at studentene blir nødt til å skape sosiale møtepunkter på egen hånd.

– I dag skal vi prøve å få laget en kollokvi gruppe med studenter fra Bergen. Vi prøver å få muligheten til å møtes i helger og lignende, sier han.

Finnes ingen lignende tilbud

I tillegg til studenter fra militære studier kan de med bachelorgrad fra NTNU søke opptak. Ifølge NTNU sine sider er bachelor i historie, statsvitenskap eller tilsvarende humanistisk eller samfunnsvitenskapelig bachelorgrad godkjent utdanning.

– Internasjonalt har man tilsvarende tilbud i Glasgow og ved Oxford, men her i Norge har vi ikke hatt noe lignende, sier Haug.

I tillegg til at det er mulig å ta mastergraden på deltid, kan man også ta enkeltfag som en del av en annen mastergrad ved NTNU. Haug mener mange studenter vil ha interesse av emnene som tilbys.

– Det vil være relevant for journalister, offentlig forvaltning og dem som er opptatt av politikk, for å nevne noen. **UD**

STOR INTERESSE: Den nye mastergraden er et samarbeid mellom Forsvaret og NTNU.

KOMMENTAR:

Sit har det ikke helt på Tunga

Å føle seg glempt i starten av studietiden er ikke lett eller uvanlig, men når du betaler for å bli husket, så er det lov til å føle seg irritert.

ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

SOFIE VEITSLÉ
BØRRESEN
Journalist for UnderDusken

Semesteravgiften alle studenter i Trondheim betaler, går til Sit, student-samskipnaden som blant annet finansierer boliger, foreninger og psykiske helsetjenester for studenter. Kort sagt alt vi studenter trenger for å nyte studietiden vår. Derfor er det viktig for studentene i Trondheim at Sit er tydelige, tilgjengelige og introduserer seg selv på alle campusene.

Det har dessverre ikke vært tilfellet. For de nye studentene ved campus Tunga var det en litt lei busstur hjem da Sit ikke dukket opp for den planlagte intro-presentasjonen de skulle holde. **Gitt at de ikke** har gitt info til Tunga-

studentene om Sit i etterkant, er det en god del studenter som sannsynligvis kan lite om rettighetene sine i samskipnaden. Dette er leit fordi studentene på Tunga betaler en like stor semesteravgift som alle andre studenter for å være med.

Sentralisering av campusene har vært et stort tema blant de større campusene Dragvoll og Gløshaugen, men på Tunga har det allerede startet. Campus Tunga har det allerede startet. Campus Tunga er litt som en desentralisert kommune: ganske få folk, ikke alle vet hvor det er og noe som blir nedprioritert eller glempt under planlegging. Litt som en desentralisert kommune har Tunga opplevd mye fraflytting de siste årene, ettersom noen linjer har dratt til andre campuser. Tunga har ikke vært

i nærheten av så stort som Dragvoll. Et viktig poeng NTNU kan ta med seg videre, er at å sakte flytte studier ned mot sentrum fort kan bli traurig for de resterende studentene, som fort kan bli glempt.

Dette er likevel ikke en kommentar ment kun for å klage. Det er tross alt en plan om å flytte hele resten av campusen ned mot sentrum til Elgeseter, der nybygget Helgasetr reiser seg. Helgasetr skal deles av helse- og sosialutdanningene ved NTNU, og Sit skal ha deler av bygget som idrettsbygg. Da rekker nok Sit å svippe innom for å presentere seg etter trening, før de skal videre til de større campusene, og NTNU kan puste litt ut før de starter på neste byggeprosjekt.

Praksisordning plasserer studenter i økonomisk spenning

For mange studenter ved NTNU er praksis både nødvendig og obligatorisk. Dette kan medføre betydelige utfordringer, blant annet økonomisk.

TEKST: Andreas Gevelt og Martine Louise Skulstad | FOTO: Anne van den Hooven

Flere studenter påpeker at økonomisk stress er et reelt problem de kjenner på til stadighet, og noen må ta fra sparekontoen for å dekke utgiftene. De føler det er lite handlingsfrihet når instituttet legger til rette for praksis med begrenset økonomisk støtte og plassering i distriktet.

– Et sårt tema

– Det går jo ut over økonomien din. Det er penger som du egentlig ikke har som student. Jeg vet det har vært utfordrende for mange, sier Lina Tungodden.

Hun fullførte sin bachelor i barnevernspedagogikk ved NTNU i fjor. Hovedpraksisen varte i fire måneder, og den første økonomiske hjelpen hun fikk fra instituttet, kom ikke før to måneder ut i praksisen. Den andre fikk hun i januar.

– Det forutsatte at du selv hadde penger på konto til å dekke det. Du fikk ikke pengene tilbake før du hadde bevist at du hadde betalt husleie for de månedene.

Den vanlige praksisen studentene har opplevd, er at de får kompensasjon for reise- og bostgifter først etter praksisoppholdet. Dette betyr at de fleste studenter i denne typen praksisopphold må dekke husleie for minst to måneder. I tillegg forventes det også at studentene finner det billigste reise- og boalternativet i praksiskommunen.

Denne opplevelsen hadde også sykepleiestudentene Johanne Aresdatter Haakestad og Oddbjørg Høwe, som begge fikk sin første praksis i Bjugn.

– Økonomi er et sårt tema for mange. Det er ikke sikkert at alle vil innrømme at de sliter med det, sier Haakestad.

De måtte bruke penger fra sparekontoen for å betale husleie både

ENSOM I GOKK: Lina Tungodden mener det burde være minst to studenter plassert samme sted når man plasseres så langt unna Trondheim. FOTO: Privat

HAR IKKE NOE VALG: Sykepleiestudent Johanne Aresdatter Haakestad opplever at man ofte ikke har annet valg enn å flytte om man ønsker å fullføre graden.

i Trondheim og på praksisstedet. Praksisen strakk seg over tre måneder, noe som resulterte i utgifter på 12 000 kroner for bolig. De fikk bare dekket 10 000 kroner fra instituttet.

– For min del gikk det fint å legge ut, men det var fordi jeg hadde økonomien til å gjøre det. Det er det ikke alle som har, sier Haakestad.

Ufrivillig flytting fra valgt studieby

Lina ble plassert i Rørvik, en svært liten by fem timer unna Trondheim. Her var hun alene gjennom praksisens fire måneder.

– Jeg var ikke veldig fornøyd da jeg fikk plassen. Jeg ble plassert helt alene på et sted jeg ikke hadde kjennskap til, fortsetter hun.

Hun uttrykker at praksisplassen var fin, og at hun ble godt ivaretatt da hun kom frem, selv om det var slitsomt å måtte flytte.

Barnevernstudentene ble tilfeldig plassert i praksis, men det var mulighet for studenter fra Trøndelag å søke seg til sine hjemkommuner, slik at det ble lettere å ordne seg bosted. Tungodden er derimot fra Bergen og ble plassert tilfeldig. Da hun uttrykte bekymringer om vansker med å finne boplass overfor instituttet, fikk hun svar at dette var en utfordring hun som fremtidig barnevernspedagog måtte lære seg å overkomme.

– Det gjør jo at man føler seg veldig overlatt til seg selv, sier Tungodden.

Å søke seg til en studieby er ikke alltid så rett frem som man først tror. For sykepleiestudentene er det fem praksisperioder på tre år, og man kan risikere å måtte flytte to ganger i forbindelse med praksis. Høwe og Haakestad måtte flytte allerede på sitt andre semester.

– Når man får beskjed om at man må flytte, er det ikke nødvendigvis selve praksisstedet man reagerer på, for man kan jo trives der. Det er utfordringene som kommer med det å bli plassert utenfor studiebyen sin man reagerer på, sier Haakestad.

Selv om jentene likte selve praksisplassen, møtte de utfordringer med

å finne bolig og dekke utgiftene det medfører.

Når man er plassert i distriktet, får man kun dekket reisekostnader til og fra praksisstedet én gang i løpet av perioden. For Oddbjørg og Johanne ble det dyrt, da de ofte dro tilbake til Trondheim i helgene for å ta del i livet de hadde etablert der.

– Vi har jo søkt oss til et studium i Trondheim og har livene våre her. Da vil man kanskje ikke være langt unna livet sitt i åtte uker i strekk, supplerer Høwe.

Måtte dele dobbeltseng med fremmed

Den ferdigutdannede grunnskolelæreren Vilde Malmin hadde derimot en god opplevelse gjennom sine praksisopphold på Frøya og Rindalen. Hun forteller om positive opplevelser, og hun var fornøyd med både praksisopplegget og boforholdene.

– Jeg var heldig fordi skolene jeg jobbet på, var veldig opptatt av å ivareta studentene. De fikset blant annet bolig for oss, noe som hjalp veldig, forteller hun.

Det var imidlertid en utfordring med lite forutsigbarhet.

– Vi fikk som oftest vite om praksisstedet først to uker i forveien. Dette gjorde det vanskelig å gjøre de nødvendige forberedelsene, som å finne bolig. Det er én ting om man skal vekk én uke, men praksisen varer i fem uker, og studenten må flytte hele livet sitt, sier Malmin.

Malmin er klar på at instituttet kunne ha vært mer i forkant.

– Man vet jo at praksisen skjer hvert år, så det er rart at informasjonen alltid kommer så sent. Det er alltid i siste liten.

ÉN AV FÅ HELDIGE: Tidligere lærerstudent Vilde Malmin var én av få som fikk bolig fikset og dekket fra starten av praksis

Faktaboks: Tips fra én praksisstudent til en annen

- Snakk med de studentene som var på praksisplassen før deg og med instituttet. De har nok forståelse for at det er ulike ordninger på praksisplassene, og de tenker kanskje ikke helt over de utfordringene man kan stå i.
- Kontakt praksisskolen eller praksislæreren. Disse har sannsynligvis erfaring fra tidligere opphold og kan gi deg verdifull informasjon.
- Det kan være utfordrende om man havner på et sted man ikke ønsker å være, men forsøk å finne de positive sidene i situasjonen. Tenk på at det kun er en midlertidig fase i livet ditt.
- Vær åpen for å stifte nye bekjentskaper. Dette kan utgjøre stor forskjell i opplevelsen av praksisoppholdet, og hvem vet – kanskje du får en god venn for livet?

Videre forteller hun at ikke alle fikk like god hjelp med sitt praksisopphold når det kom til bolig.

– Mange slet med å finne boplass og syntes det var kjøpt. Flere måtte fikse campinghytter eller lignende ting.

Malmin forklarer at mange av medstudentene ble boende på små steder, ofte sammen med fremmede og under stusselige forhold.

– Jeg vet om flere som delte dobbeltseng med folk de ikke kjente. Det var et fåtall, men det skjedde. Dette er med på å gi en usikkerhet inn i praksis som er unødvendig.

Ensomhet og mangel på oppfølging

For barnevernspedagogene hadde instituttet uttrykt at de skulle lage et sosialt og faglig forum for dem i praksis utenfor Trondheim. Dette ble ikke fulgt opp. Tungodden uttrykker at flere studenter savnet oppfølging, og at mange opplevde det som utfordrende.

– Man står jo helt alene, og det er ikke alltid lett å være så langt borte. Spesielt med tanke på den type saker som vi håndterer. Når man ikke har noen å støtte seg på eller snakke med, blir det fort utfordrende, sier Tungodden.

Tungodden fikk bare ett digitalt praksisbesøk, selv om det var planlagt flere.

– Jeg klarte meg, men for mange er det utfordrende å være så isolert, understreker hun.

Ulik praksis ved fakultetene

Lennart Jølle, prodekan for utdanning ved Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap ved NTNU, anerkjenner at praksisplassering for studenter er en komplisert sak.

– Vi forstår at det er en utfordring, og det er jo ikke en ny problemstilling, sier Jølle.

Han poengterer at NTNUs mulighet for kontroll er begrenset ettersom studiene ved fakultetet ligger under ulike statlig styrte praksis- og tilskuddsordninger. Dette vil si at det er vanskelig å kunne hjelpe studentene økonomisk i starten av praksisperioden.

– Vi har nylig opprettet et praksisforum som består av folk fra studieseksjonen på fakultetet og administrativt ansvarlige for praksis ved instituttene som har profesjonsutdanninger. Her vil også studentene kunne delta, forklarer Jølle.

Jølle understreker at de er ute etter mer innsikt i studentenes erfaringer med praksisordningene.

– Det er ulike opplevelser av praksisordningene som vi ikke nødvendigvis er kjent med, innrømmer han.

BARE TI UKER AV LIVET: Oddbjørg Høwe vil minne studenter på at praksis bare er noen uker av livet. FOTO: NTNU

Han legger til at bedre kunnskap rundt dette vil kunne hjelpe instituttene å gjøre nødvendige forbedringer.

Prodekan for utdanning Toril Forbord ved Fakultetet for medisin og helsevitenskap forteller at fakultetet har et felles ønske om å få til så gode praksisopphold som mulig, både når det gjelder bolig, reise, læringsutbytte, god veiledning og gode opplevelser.

Det er beklagelig om studentene føler seg overlatt til seg selv. Vi ønsker selvfølgelig ikke at de skal føle det sånn, men alle studenter følger de samme retningslinjene.

Hun uttrykker at fakultetet har et tett samarbeid med studenttillitsvalgte for å få studentenes meninger inn i diskusjonene om deres utdanning.

– Fakultetet har gjort endringer slik at studenter kan søke om tidlig utbetaling som et alternativ til å få beløpet i etterkant, slik at de ikke må legge ut store summer, sier Forbord.

Instituttene oppfordrer også kommunene som tilbyr praksisplasser til å være behjelpelige med informasjon om boliger, og dette viderefremmes til studentene.

Kan man påvirke plasseringen?

På sykepleiestudiet gjennomføres praksisplassfordelingen med et kølappsystem, hvor den plassen man får i rekken, påvirker plasseringen. Haakestad og Høwe hadde listeplass over 200 og fikk dermed praksisplasser langt unna. Jentene beskriver livet på praksisstedet som blandet. De fant noen trivelige aktiviteter for å fylle dagene, men studentboligen manglet fellesområder og hadde skadedyrproblemer.

Studentene kan gjøre lite for å påvirke hvor man blir plassert i praksis, og det er ofte strenge krav for å kunne få bli i byen. Praksisplass i Trondheim krever ofte at man har omsorg for barn under seks år, eller at man er i behandling for fysisk eller psykisk sykdom. Høyhengende verv kan også telle som gyldig grunn til å ikke bli plassert i praksis utenfor trondheimsområdet, men dette gjelder ikke alle.

– Jeg har et høyt verv i UKA som kan stilles på lik linje med høye verv i NTNU, men det er en organisasjon utenfor NTNU, så da får man ingen særplass, forteller Høwe.

Hva kan fakultetet gjøre?

Alle studentene påpeker at både instituttet og praksisplassene er klar over at praksis skjer hvert år, og at et bedre samarbeid kunne gjort det å få bolig til en lettere affære. Å få leie dekket fra starten av kunne også skapt en stor økonomisk lettelse for studentene.

STOLT LÆRER: Ferdigutdannede grunnskolelærer, Vilde Malmin, er fornøyd med praksisoppholdet sitt, men kan ikke si det samme om sine medstudenter

– Det bør jo kunne være mulig å vise til signert kontrakt i starten av praksis. En kontrakt viser jo til at vi har bundet oss til å betale, så jeg ser ikke hvorfor vi ikke kan få hjelp før praksisen og ikke bare etter, sier Tungodden.

Malmin tror at mer forutsigbarhet samt flere faste avtaler om bolig med praksisstedene kunne gjøre det bedre for studentene.

– NTNU må være tidligere ute med informasjon. De burde få klar en oversikt over praksisplasser i god tid, i hvert fall for dem som må ut av trondheimsområdet. Det bør også varieres mer på hvem som blir sendt ut til perifere områder, slik at ikke de samme studentene blir sendt ut på nytt og på nytt. For dette skjer, inkludert med meg, sier Malmin. **UD**

STUDENTTILBUD HOS TRONDHEIM SYMFONIORKESTER & OPERA

TSO ♥ studenter

Hos oss får du gode rabatter på alle konserter, og vårt siste *liten*-tilbud gir deg konsertene i Gullrekka for kun 90,-! Velkommen til oss i Olavshallen!

Les mer på tso.no

Hei, Møllenberg, ha det, nattesøvn

Nær hjertet av Trondheim, omkranset av historiske bygninger, finner man et nabolag som de fleste studenter i Trondheim har et forhold til. På både godt og vondt.

TEKST: Selma Studsrød og Emma Lykken Gaustad | FOTO: Matias Straume Mørland

Ida Emilie Hedman og Amalie Winterbottom er begge NTNU-studenter og bor sammen på Møllenberg. Her har de bodd i litt over ett år.

Før de flyttet til Møllenberg, hadde de hørt rykter om at det er et område med mye fest og bråk.

– Mormoren min sendte meg en avisartikkel om at det skulle være vektere på Møllenberg og sa at jeg måtte passe meg, forteller Hedman.

Et pluss med å bo på Møllenberg, ifølge jentene, er beliggenheten.

– Det går buss direkte til jobb og skole, og man kan gå til byen og Samfundet, sier Winterbottom.

Et eget miljø

Hedman forteller det kan være fint med høy konsentrasjon av studenter i et område.

– Når jeg går hjem fra byen, hender det at noen stikker hodet ut av vinduet og spør om jeg vil være med på fest, forteller hun.

Et annet pluss med å bo i et slikt studentområde er ifølge jentene opplevelsen av å være del av en slags gruppe. Spesielt om morgene når studentene går ned Nonnegata for å ta bussen til universitetet.

– Uten at man nødvendigvis snakker med dem, så blir det som et eget miljø og en liten gruppe, forklarer Hedman.

Nedre og Øvre – et skille

Møllenberg er godt kjent som et studentområde, men Hedman og Winterbottom forteller at det er forskjell på Nedre og Øvre Møllenberg.

– Det er et ganske brått skille med én gang man kommer til toppen av Nonnegata, forklarer Winterbottom.

Selv bor de på Øvre Møllenberg og vil si seg heldige med beliggenheten. Winterbottom forklarer at leiligheten deres er skjermet for mengden av studentboliger som ligger lenger ned.

– Der er det ganske mange studentkollektiv tett oppi hverandre, fortsetter hun.

På Øvre Møllenberg synes det å være flere barnefamilier og eldre folk, og jentene forklarer at det derfor ikke er fullt så mye bråk og festing fra studenter i deres gate.

– På vei hjem fra jobb går jeg opp Nonnegata, og da tenker jeg ofte at jeg er glad jeg bor lenger opp, og at jeg ikke skal inn i en av naboleilighetene til der det hoier og støyer, forteller Winterbottom.

Hedman forklarer også at det kan være andre problemer med å bo på Møllenberg, spesielt tilknyttet gaten som går gjennom hele Møllenberg: Nonnegata. Hun trekker frem en hendelse der det var slåsskamp og en tenåringsjente havnet på sykehuset.

– Det virker som det er i Nonnegata ting skjer, sier hun.

Hedman påpeker likevel at støyen ikke bare skyldes studentene i nabolaget, men også beliggenheten i forhold til Solsiden.

– Det er en del mer fest i det området, men mye av bråket er også på grunn av festgjære som skal hjem eller videre etter å ha vært på Solsiden, forklarer hun.

Leilighetene som leies ut til studenter på Nedre Møllenberg, har også en tendens til å være mindre eller smalere enn flere av dem på den øvre delen, forteller de.

– Da blir det jo en del trangere, og folk opplever at de bor mer oppå hverandre, utdyper Winterbottom.

Opptatt av relasjonsbygging

Lørdag 2. september gikk Møllenbergdagen av stabelen for femte gang siden initiativet startet i 2018. Årets utgave var i større grad enn tidligere preget av studentbaserte innslag, mye takket være Study Trondheim-prosjektet Aktivt nabolag.

Blantsykkelverksteder og bruktboder kunne man finne to av prosjektlederne og arkitektstudentene Natacha Amdal og Rikke Eftang Meinich. De sto og delte ut høstlyng i terrakottapotter markert «Hei Møllenberg».

– Prosjektet handler egentlig om å forebygge ensomhet, og tilnærmingen er gjennom relasjonsbygging. Kort sagt prøver vi å få folk til å bli bedre naboer, forteller Meinich.

– Det trengs en holdningsendring fra begge sider, konkluderer. FOTO: Privat

DEMOGRAFI: Prosjektleder for Aktivt nabolag, Rikke Eftang Meinich, forteller at man helst vil ha god blanding i befolkningen. FOTO: Privat

ADVART: Da Ida Emilie Hedman og Amalie Winterbottom flytta til Møllenberg fikk de beskjed om å passe seg.

Hun og Amdal har i sommer vært fulltidsansatte i prosjektet som startet opp i juni i år. Deres oppgave har vært å komme inn på hvem som bor og hvordan folk bor på Møllenberg.

– Vårt fokus er på studentene. Vi har bedre innblikk i hvordan studenter kommuniserer og hvilke nettverk og plattformer som må brukes for å nå ut til dem, forteller Meinich.

Hun forteller at det i år var lettere å få tak i studentaktører til gjennomføringen av dagen. I år var nemlig både plakaten, markedsføringen og flere av de kunstneriske innslagene utarbeidet av studenter.

En type demografisk befolkning

Media har de siste årene skrevet mye om utfordringene Møllenberg møter som følge av hyblifisering og manglende reguleringspolitikk. Meinich og Amdal har også forståelse for de såkalte fastboende som opplever dette som en utfordring i hverdagen.

– Vi skjønner at folk har behov for å sove om nettene, sier Meinich.

– Møllenberg er et spesielt tilfelle. Typen bygningsmasse, tynne vegger, gamle hus og trange gater. Det er ikke lagt opp til at folk skal bo så tett, følger Amdal opp.

De er begge enige i at antallet studenter på Møllenberg bør begrenses, men kanskje ikke av helt samme grunner som de som ofte fremmes i avisene og i leserinnleggene.

– Byplanteoretisk er det aldri lurt å ha én type demografisk befolkning på ett sted. Det er lurt å blande, og helst blande mye, sier Meinich.

Forfører naboer med el-gitar

Møllenberg er ikke det eneste studentdominerte området i Trondheim, men det synes å være det som har fått verst omdømme.

– Akkurat med tanke på fest og bråk synes jeg ikke Møllenberg er verre enn andre studentområder, sier Hedman.

Winterbottom påpeker at det antageligvis er stor forskjell på Møllenberg og et område der det ikke bor mange studenter tett på hverandre, men til å være et studentområde synes hun ikke det er så ille.

En faktor de tror er veldig relevant for beboernes opplevelse av støyen, er det faktum at mange av husene i området er gamle og derfor ikke er så godt isolert.

– Lyden sprer seg ganske raskt, og vi hører naboene våre veldig godt, forklarer Hedman.

Til tross for at Møllenberg har sine ulemper, har det også en egen sjarm. Her en dag opplevde de at guttene i et kollektiv over gaten spilte el-gitar med forsterkeren stående i vinduskarmen.

– Jeg tror kanskje de prøvde å forføre jentene som bor under oss, sier Winterbottom og ler lett.

En annen ting de påpeker, er at folk ofte åpner alle vinduer for å slippe inn luft og kulde når de har fest, ettersom det raskt blir varmt i en liten leilighet fylt med masse folk.

– Når man er i festmodus, glemmer man lett å tenke på at lyden sprer seg veldig enkelt når man har vinduet åpent, sier Hedman ydmykt og innrømmer at de har gjort det samme selv.

Studentene blir skåret over én kam

Amdal og Meinich savner en mer nyansert debatt når det kommer til den demografiske utviklingen på Møllenberg.

– Studenter er egentlig en ganske heterogen gruppe, selv om de på Møllenberg ofte blir ansett som én homogen masse som blir skåret over en kam. Det er veldig synd at det fremmes så mye negativt, sier Amdal.

Potten kan hentes av naboer som ønsker å vise til andre at de er åpne for en prat.

De forteller videre at det ofte i diskursen virker til at folk glemmer at det ikke nødvendigvis er studentene selv som velger å bosette seg i bydelen. Det er ikke bestandig et frivillig valg.

– Som student har man begrenset med midler, og man må finne seg et kollektiv. Da tar man det man får, forteller Meinich.

Mye av problemene kan kanskje spores tilbake til nettopp denne stigmatiseringen av studentene. Når de opplever å bli stemplet på den måten av medier og lokalsamfunn, er de ikke lenger interessert i å ta hensyn til eller ta vare på naboene sine.

– Man blir ikke inspirert til å oppføre seg bedre ved å bli hengt ut i avisen, sier Meinich.

– Det trengs en holdningsendring fra begge sider. Det er lettere å ta hensyn til hverandre hvis man har opprettet en hyggelig tone, konkluderer Amdal.

Døgnvill festkultur

Stort sett er det vesentlig forskjell på støynivået i helger og hverdager, forteller de. Det er mest vanlig å ha fest eller vors i helgene, da de fleste studentene naturligvis har undervisning på hverdager.

– Men så er det den tilfeldige onsdagen der noen har fest, sier Hedman.

Spesielt er dette vanlig i starten av skoleåret, i forbindelse med fadderuken. Men den tilfeldige ukedagfestingen roer seg ned desto lenger ut i semesteret man kommer.

– Vi har merket at det går seg til etter hvert, men hvis du skal ha fest på en onsdag, burde du ta ansvar og hensyn til at det er en hverdag, forteller Winterbottom.

Som regel er ikke festene faktiske fester, men heller vors, forklarer jentene.

– Og så er det jo det sporadiske nattet her og der, påpeker Hedman. Hedman forteller om en periode i påsken tidligere i år, da naboene hadde nach flere kvelder på rad. Selv sliter hun med å sove når det er mye bråk.

– Det var irriterende, men jeg hadde ikke noen måte å kontakte dem på. Og jeg hadde jo lagt meg, så jeg hadde ikke så lyst til å gå ut for å banke på da, forklarer hun litt oppgitt.

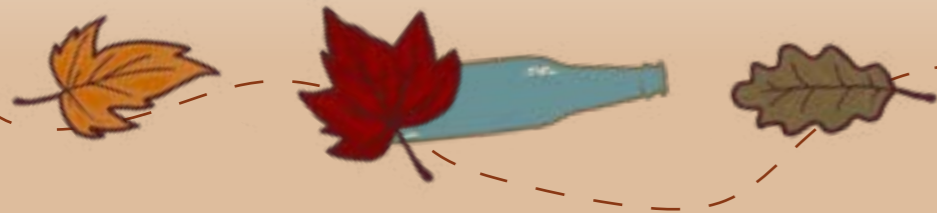
Positivt med kjente fjes

Det er ikke alltid så vanlig å kjenne naboene sine, men jentene påpeker at det å ha et forhold til sine nærmeste naboer kan utgjøre en forskjell.

– Om man sier hei og gjør ansiktet sitt kjent for naboene, så får man en mye bedre opplevelse, påpeker Hedman.

Ved å ha flere arrangementer, slik som Møllenbergdagen, tror de at det vil bli enklere å kommunisere med naboene sine på en hyggelig måte.

– Det blir liksom innafor å si ifra fordi man kjenner hverandre, og man virker ikke bare som den sure naboen som klager, sier Winterbottom. **UD**

Mottar penger fra olje- og våpenprodusenter: – Så lenge det er lovlig, er det greit

I fjor hadde Karrieredagene et overskudd på 1,7 millioner kroner. NTNU-professor mener linjeforeninger burde ta seg råd til å være kresne med hvilke bedrifter de sponses av.

TEKST: Åsne Omland | ILLUSTRASJON: Hedda Spro Larssen

Nok et år er Frimerket dekket av et gigantisk hvitt telt. Inne står 51 ulike bedrifter som lokker unge, nysgjerrige studenter til deres stand med Twist, boller, sushi og – ikke minst – arbeidsmuligheter. Det er Karrieredagene som skjer.

Førsteårsstudent Jenna Gabrielsen på kybernetikk og robotikk virker rimelig fornøyd når hun går ut av teltet.

– Jeg har ikke så mye bruk for karrieredelen av det hele, men jeg setter stor pris på kaffen, sier hun og ler.

Bare uker inn i studieløpet er ikke Gabrielsen selv på utkikk etter jobb, men hun synes likevel at Karrieredagene er et godt initiativ fra studentenes side.

– Jeg setter pris på å få se mulighetene som er der ute. Karrieredagene er en fin anledning til å få innblikk i jobbmarkedet, sier hun.

Kunnskap for en bedre verden?

Karrieredagene er Bindeleddets (kontaktorganet mellom næringslivet og indøk-studentene) store fest med næringslivet. Det er Norges største

karrieremesse, og over 150 bedrifter bidrar i de fire dagene det arrangeres. I fjor hadde arrangementet inntekter på 3,3 millioner kroner, med et overskudd på 1,7 millioner kroner.

Sosiologiprofessor Aksel Tjora ved NTNU er imponert over det gigantiske dugnadsarbeidet Karrieredagene er.

– Det er kløktige studenter, i økonomisk forstand, som ser muligheten for å bygge opp et arrangement som de kan tjene mye penger på. Det er ikke galt i seg selv.

Han mener likevel at pengene kommer med en bismak.

– Så lenge NTNU har et slagord og en visjon om «kunnskap for en bedre verden», mener jeg at man burde gå noen runder for å diskutere hva en bedre verden er.

Tjora etterlyser flere samtaler om hva slags fremtid vi ønsker å skape og oppfordrer NTNU og deres studiers linjeforeninger til å reflektere mer rundt hvilke bedrifter som inviteres inn på campus.

Han understreker at det ikke trenger å være så komplisert å etablere etiske

retningslinjer for hvilke bedrifter linjeforeninger mottar støtte fra. Tjora har selv noen forslag.

– Man kan for eksempel velge bort selskaper som har avsetninger i skatteparadis. Det er også mulig å utelukke bedrifter som har med våpen

SI NEI TIL PENSER: Tjora mener linjeforeninger bør ta seg råd til å være mer kresne med hvilke bedrifter de mottar penger fra. FOTO: Torgeir Rørvik

å gjøre eller virksomheter som i liten grad er fremtidsrettet i en klimakamp.

Han mener linjeforeningene kan ta seg råd til å velge bedrifter som samsvarer bedre med NTNUs visjon.

– Dersom man har det overskuddet som Karrieredagene har, har man også råd til å prioritere og legge noen premisser. Dette minsker kanskje overskuddet, men til gjengjeld er det mer etisk.

Linjeforeningene bestemmer selv

Som student i linjeforeningen Omega nyter Gabrielsen godt av foreningens romslige budsjett. Omega har for eksempel nylig blitt med i klubben av linjeforeninger med hytte, etter et kjøp på 3,5 millioner kroner.

Gabrielsen synes det er uheldig med så stor økonomisk ulikhet mellom linjeforeninger, men klarer ikke å se noen realistisk løsning på situasjonen.

– Det suger at noen linjeforeninger har så lite penger, men jeg ser ikke hva som burde endres. Det blir ikke bedre for andre dersom rike linjeforeningene får mindre penger. Det gir heller ikke mening å fordele pengene. Jeg forstår hverken hvorfor eller hvordan man skulle ha gjort det.

Prorektor for nyskaping Toril Hernes ved NTNU ønsker heller ikke å endre på hvordan linjeforeninger driver økonomien sin.

– Vi ser at linjeforeningene har organisert seg på ulike måter i samarbeid med næringslivet. Av prinsipp legger ikke NTNU seg opp i hvordan frivillige organisasjoner velger å organisere virksomheten sin, forklarer hun.

Hernes utdyper at NTNU likevel er opptatt av at studentene skal ta gode og etiske valg, uten at de har kjennskap til hvilke retningslinjer studentene har for organisasjonene sine.

Klassekamp på campus

Sosiologiprofessor Tjora understreker at linjeforeninger kan velge å ikke bli sponset av bedrifter som av ulike grunner kan være problematiske og viser til linjeforeninger på Dragvoll.

BEDRIFTSBONANZA: Karrieredagene samlet over 150 bedrifter. Professor er skeptisk til hvor etisk deltakelsen til enkelte av bedriftene er. FOTO: Pia Arntsen

– Der har man ordnet det slik at studentene betaler for egen øl. Det går også greit. Det handler om å stikke fingeren i jorda og vurdere om du skal eller om man kan betale for ølen sin selv. For enkelte studenter er ikke det et valg.

Tjora tror mange studenter ved Gløshaugen tar det for gitt at penger strømmer inn fra diverse selskaper, men understreker at det ikke er slik for alle.

– Jeg mener at det er en klasseforskjell mellom ulike linjeforeninger, som er ganske problematisk.

Det er lang tradisjon på Gløshaugen at linjeforeninger opprettholder tett kontakt med industri for spons og penger som studentene kan nyte godt av.

– Det er et problem når studenter oppfatter at pengene fra næringslivet er nødvendige, og at man da inngår kompromisser som gjerne skulle ha vært mer gjennomtenkt.

Viktig med etiske avveininger

I teltet på Frimerket finner man et variert utvalg av bedrifter, deriblant selskaper som Equinor og Kongsberg gruppen.

Tjora har stor forståelse for at det kan være vanskelig å være helt kategorisk på om slike bedrifter har en plass på

NTNUs campus eller ikke. Han peker på våpenindustrien, som viser et svært sammensatt bilde.

– Det er et dilemma at det faktisk finnes stater som åpenbart kan velge å gå til krig. Så det er ikke lett å si at det nødvendigvis er feil å utvikle våpen. Men vi vet at norskproduserte våpen ikke kun brukes i forsvar.

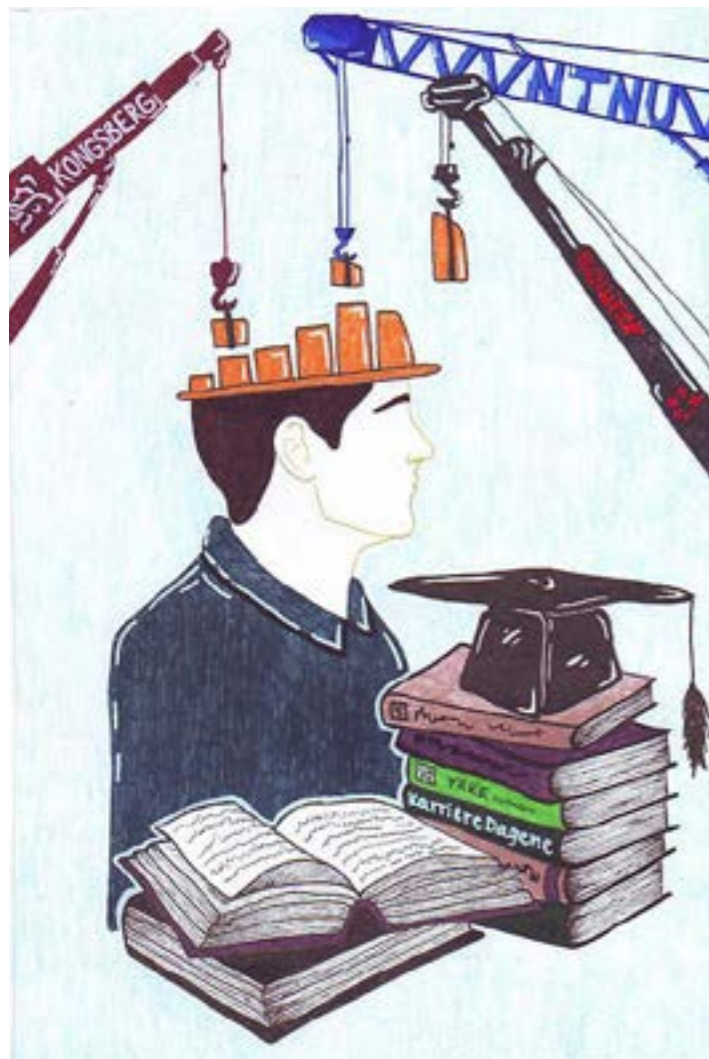
Prorektor Hernes ser på samarbeidet NTNU har med næringslivet som svært verdifullt, men hun understreker at det alltid er viktig med etiske avveininger. For NTNU betyr samarbeidet økt relevans i utdanningen, økt kvalitet i forskningen og bidrag til bærekraftig innovasjon.

– Samtidig gir samarbeidet med næringslivet noen ganger ekstra inntekter som gjør det mulig å utvide aktiviteten i fagmiljøene.

Avtalene med Kongsberg gruppen og Equinor forklarer Hernes at hovedsakelig handler om utdanning, kompetanseutvikling, forskning og infrastruktur

– Begge parter ser på samarbeidet som en mulighet til å forsterke bidraget til det grønne skiftet og utvikling av teknologier som kan bidra til bærekraftige generiske løsninger og nye innovasjoner i samfunnet.

Førsteklassing Gabrielsen sier at hun også har reflektert en del rundt NTNUs og

I SÆRKLASSE: Hernes mener NTNU i er i særklasse på å skape møteplasser mellom studenter og næringsliv. FOTO: Felix Seifert / NTNU

FORNØYD: Med nybrygget kaffe i hånden er Gabrielsen fornøyd med dagens besøk i messehallen. FOTO: Åsne Omland

linjeforeningers samarbeid med Kongsberg gruppen. Bedriften har et tett bånd med linjeforeningen Omega, som hun selv hører til.

– Da jeg var på bedriftspresentasjon med Kongsberg gruppen, snakket de ikke om det som kan oppleves som kontroversielt. At de produserer våpen, ble ikke nevnt.

Hun lurer på hvor opplyste studenter flest er og etterspør mer gjennomskiktighet i hvordan bedrifter viser seg frem. Likevel er hun ikke i tvil om at Kongsberg gruppen burde få stå på stand.

– Dersom det var ulovlig å produsere våpen, hadde jeg ikke ønsket at de skulle stå der. Men det hadde vært rart å nekte en lovlig bedrift å promotere seg selv.

Kunnskapen går begge veier

Hernes er svært positiv til det tette samarbeidet NTNU og linjeforeninger har med næringslivet og mener det er gjensidig fordelaktig.

– Arbeidslivet etterspør relevans i utdanningene, ny kunnskap og løsninger fra oss.

Hun sier at NTNU utdanner kandidater som er attraktive på arbeidsmarkedet, og da er det ikke rart at bedrifter gjerne vil komme til campus for å vise seg frem og rekruttere fremtidige medarbeidere.

– Vi tenker at dette også er positivt for våre studenter som skal orientere seg om jobbmulighetene etter studiene.

Hernes roser studenter som arrangerer møteplasser à la Karrieredagene.

– Det er en utmerket måte å bli kjent med potensielle arbeidsgivere og arbeidstakere innen ulike bransjer og fagområder på.

Hun utdyper at det er kunnskap som flyter begge veier. Studentene får kjennskap til bedriftenes kompetansebehov, og bedriftene kan møte studenter som er aktuelle for rekruttering. **UD**

Under Dusken har vært i kontakt med Karrieredagene, men de ønsket ikke å stille til intervju.

KOMMENTAR:

Unge kvinner tar digitalt oppgjør

«Girl dinner» og «girl math» er begge fenomener fra Tiktok som unge kvinner og jenter kan kjenne seg igjen i. Men stammer de fra antifeministiske holdninger?

Johanne Stokland
Journalist i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Serena Guler

Fenomenene «girl dinner» og «girl math» har tatt av på Tiktok. Konseptet appellerer til unge kvinner som har opplevelser med rotete hjem, dårlige mattekunnskaper og manglende kokkeferdigheter. Tiktok har nå blitt stedet hvor kvinner deler sine små middager og absurde syn på pengebruk.

Vi vokste opp i en tid hvor det ennå var en forventning om at kvinner skulle være gode kokker og holde rom og hus rent. Idéene om den ideelle kvinnen finnes fortsatt, men tro det eller ei: Vi er ikke født kokkekunstnere. En dame som kan lage et ernæringsrikt måltid med grønnsaker og proteiner blir kalt for konemateriale, men vi er ikke alle koner ennå.

Ikke alle unge kvinner har tid til å tilbringe flere timer på kjøkkenet for kun ett måltid. Derfor ender vi kanskje heller opp med middager som ingen

ernæringsfysiolog ville anbefalt. Høye matpriser og hektiske liv kan føre til middager bestående av mais, rømme og gulrøtter. Eller chips og salsa. Eller bare det eneste du har i kjøleskapet. Dette blir kalt en «girl dinner». Middagen inneholder tilfeldige ingredienser og krever lite tid og krefter å lage. Det viktigste er at man selv synes det er godt, uansett hvor bisarr middagen blir.

I tillegg er konseptet «girl math» godt kjent på Tiktok. Dette er et syn på økonomi og pengebruk som ikke gir mening, men som fortsatt gir litt mening. For hva om en skal bestille noe på nettet til 300 kroner, men man får fri frakt hvis man handler for 500 kroner eller mer? Da kjøper man selvfølgelig noe mer til minst 200 kroner, for da har man jo spart penger. Ikke sant? Og hvis en betaler med kontanter, så har man selvfølgelig ikke brukt penger i det hele tatt. Kontanter er jo ikke ekte penger, siden det ikke blir trukket fra bankkontoen.

De fleste forstår at utsagnene ovenfor ikke stemmer, men betyr det at «girl math» er antifeministisk? Muligens bygger fenomenet på tanken om at kvinner ikke har kontroll på økonomien. Man kan argumentere for at «girl math» underbygger denne tanken. Det er imidlertid viktig å vite at fenomenet inneholder mye tull. Selvfølgelig vet alle at man bruker penger selv når man betaler med kontanter, det bare føles ikke slik.

«Girl math» handler sånn sett kanskje mer om hvordan kvinner og jenter må rettferdiggjøre sine handlinger. Vi må rettferdiggjøre våre kjøp. Ikke for andre, men for oss selv. For vi er så vant til å forsvare oss overfor andre. Hvis noen spør, har du uansett svaret klart, man er alltid klar for angrep.

Jeg håper at fenomenene kan hjelpe unge kvinner til å forstå at de ikke trenger å leve et perfekt liv. Egenskaper som ryddighet skal ikke knyttes til det å være kvinne og feminin, men det forventes likevel at man har opparbeidet seg kokkeferdigheter før sin første menstruasjon. Vi jenter trenger å ha mulighet til å leve like dårlige og kaotiske liv som gutta, så får vi heller bare finne oss menn som kan lage mat.

Hvorfor Skal vi danse i en Tiktok-æra?

Gang på gang benker vi oss foran tv-en for å se på noe så enkelt som livet selv. Ulike mennesker som møter på utfordringer de må overvinne. Hvorfor fenger dette så voldsomt?

TEKST: Sara Løvteit | Illustrasjon: Natalia Sokolowska | FOTO: Toby John Varhaugvik

PAUSE: Reality-programmer har blitt en viktig del av hverdagen for Othelie Hardersen. Med kjente programmer får hun en pause fra studiehverdagen.

Tv-høsten er i gang. Fritz Aanes har danset sin første samba, Mads Hansen har valgt ut sine forrædere og *Jakten på kjærligheten* har allerede rukket å vise sine første rødmende kinn. DMMH-student Othelie Hardersen er én av dem som har satt seg godt til rette i sofaen.

– Det er nok noe av det jeg prioriterer høyest i løpet av uka, i tillegg til skole, da, sier hun.

Hardersen er langt fra alene. I konkurranse med evighetsmaskinen Tiktok og strømmegiganter som HBO og Netflix, er det mange som velger de norske tradisjonsrike reality-programmene når kvelden kommer.

– Hard timeplan

– Da jeg vokste opp, var det å se på tv sammen et fint samlingspunkt

for familien. Vi så alltid *Jakten på kjærligheten* på mandager, *Farmen* gjennom uka og *Skal vi danse* på lørdagskvelden.

Hardersen forteller videre hvordan det har blitt en egen interesse som har utviklet seg med årene, og programmene har blitt en fin pause i studiehverdagen.

– Vennene mine og kjæresten min skjønner ikke hvordan jeg har tid til å følge med på alt. Det har etter hvert blitt en ganske hard timeplan, sier hun og ler.

Hun ramser opp programmene *Farmen*, *Kompani Lauritzen* og *Skal vi danse* som hennes favoritter og forteller at det å se på norske reality-programmer er noe hun prioriterer over populære internasjonale dramaserier.

– Jeg liker at det er ekte folk som er med. På reality-tv blir deltakerne ofte utfordret så mye at de ekte personlighetene deres kommer tydelig frem. Når man ser deltakernes faktiske personligheter, kan man lettere kjenne seg igjen i programmene.

Vegard Frantzen er førstelektor i mediepedagogikk og har tidligere skrevet om konseptet reality-tv. Han sier at det Hardersen forteller er akkurat det som gjør konseptet så populært.

– Vi føler at vi har et forhold til deltakerne, gjerne ved at vi får innblikk i utfordringene de har og identifiserer oss med de følelsene og utfordringene deltakerne opplever.

Frantzen forteller at triks serieskaperne bruker for å oppnå dette, er å ha det man kaller maskerte intervjuer. Da blir intervjueren utelatt i intervjusekvensen i programmene,

SAMME OPPSKRIFT: Mediepedagog Vegard Frantzen forteller hvordan alle Reality-programmer følger Hollywood-dramaturgien som spiller på å engasjere seeren i opp- og nedture. FOTO: Elin Iversen

noe som gjør at det blir en slags samtale mellom seer og deltaker.

Hollywood-dramaturgien

Som mange andre studenter har Hardersen vokst opp med reality-konseptet, som for alvor ble populært på starten av 2000-tallet.

– Med serier som *Big Brother* ble det en sjanger som mange hadde meninger om. På den tiden var det en annen kontekst da man ofte kun hadde én tv i hjemmet, og i hvert fall ikke én skjerm i hver hånd, forteller Frantzen.

Han sier videre at det på den tiden ofte var mye ferdigproduserte dramaserier som ble sendt på tv. Reality var derfor både en spennende og ny sjanger for seerne. I tillegg var det billig å produsere for tv-kanalene og produksjonsselskapene.

– Etter hvert måtte man gjøre det enda mer spennende, og man begynte derfor å lage reality-konsepter med mer alkohol, kropp og sex. Selv om det har blitt noe mindre av dette de siste årene, blir konseptet reality sendt på tv mer enn noen gang.

Noen av programmene som først ble kjent for den norske befolkningen, er fortsatt like populære, til tross for at de for hvert år som går kjemper en hardere og hardere kamp mot andre aktører som jakter etter vår oppmerksomhet. *Skal vi danse* og *Farmen* går begge inn i sin nittende sesong, mens *Jakten på kjærligheten* har jubileumssesong med sin tyvende.

– Programmene følger den klassiske Hollywood-dramaturgien. De har en oppbygning med en utfordring, en nedtur underveis og så etter hvert en opptur for de fleste av deltakerne, forteller Frantzen

“MAN ER JO VANEDYR
PÅ GODT OG VONDT,
SÅ DET ER GODT Å HA
NOE TRYGT OG KJENT Å
KOBLE AV MED.”

Videre sier han at det samtidig alltid ligger en spenning i hvilke av deltakerne, som du etter hvert føler at du har fått et forhold til, som får lov til å være med videre til neste episode. Dramaturgien går dermed igjen både i hver enkelt episode og gjennom hele programmet.

Forutsigbart

Reality-oppskriften er satt i stein og brukes likt om du ser på *Mesternes mester*, *Forræder* eller *Jakten på kjærligheten*. Et nokså forutsigbart konsept sammenlignet med andre populære oppmerksomhetstyver som Tiktok og Instagram: konsepter som bombarderer deg med flest mulig nye inntrykk på kortest mulig tid for å holde deg på plattformer enda litt lenger.

Det kan derfor kanskje virke som at konsentrasjonen vår er dårligere enn noen gang, men vi er likevel trofaste til det mer langdryge konseptet. Skal vi tro Frantzen, handler det om forventningen vi har til mediet vi ser på.

– Forventningene vi har til sjangerformatet, påvirker hvor stor tålmodigheten vår er. Vi har jo blitt veldig glade i å bingewatche serier hvor man holder konsentrasjonen over lang tid.

Det handler da om at man i større grad føler at man går glipp av noe hvis man spoler seg gjennom et program, i forhold til når vi skroller videre fra en video på mobilen, mener Frantzen.

For Hardersen er de norske programmene forutsigbarhet og klare rammer en stor styrke med konseptet. I en verden hvor man konstant får inn nye inntrykk, er det å se på *Skal vi danse* hver lørdag, noe som føles som et godt pusterom.

– Det er stadig noe nytt som skjer; verden utvikler seg i rekordfart. Man er jo vanedyr på godt og vondt, så det er godt å ha noe trygt og kjent å koble av med.

Samlingspunkt

Det er ikke enten eller om man velger de tradisjonelle tv-programmene eller de mer hurtigkonsumerte sosiale mediene. Reality-konsepter har blitt omfavnet av mange Tiktok-brukere som diskuterer utfall av programmer, videoer fra *Skal vi danse*-temakvelder

vises og konseptet «hate watching» har blitt viden kjent. Dette konseptet er også Hardersen godt kjent med.

– Jeg er veldig glad i *Farmen* akkurat på grunn av det. Det er mye intriger og mange som ikke bidrar like mye. Dette gjør at man som seer blir irritert på noen av deltakerne. Da merker jeg at jeg blir mer engasjert i programmet, og det blir en slags underholdning, forteller Hardersen.

Frantzen forteller at slike felles irritasjonsmomenter og skadefryd er samlende for mennesker og en av flere grunner til at han tror at konseptet fortsatt holder seg populært.

– Vi er i en tid hvor mange konsumerer på hver sin skjerm. Det sosiale samlingspunktet i et felles tv-program kan derfor være en grunn til å samles. Det blir en felles referanseramme der alle kan identifisere seg med eller irritere seg over noen i programmet, forteller han.

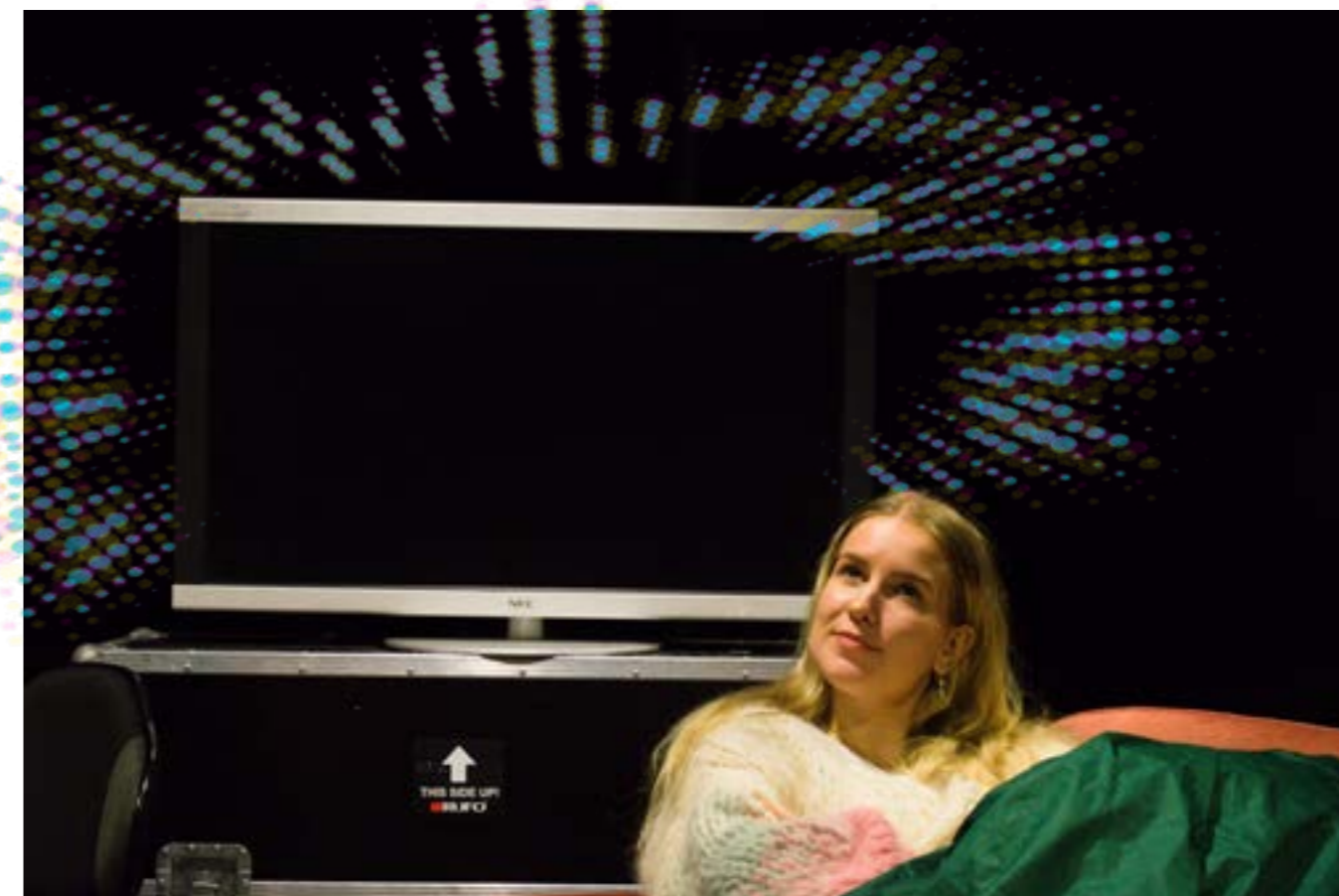
For Hardersen har programmene blitt noe sosialt i hennes vennekrets.

– Kollektivet og mange av vennene mine pleier å se på programmene sammen. Det er en slags felles interesse. Det er noe vi engasjerer oss i sammen og diskuterer mye.

– Hjemmekjært og trygt

Gjennom de 20 årene mange av dagens reality-konsepter har gått på tv, er det mye som har skjedd i verden, men én ting er sikkert: Trine Dehli Cleve vil alltid gi sin ærlige dom i dommerpanelet i *Skal vi danse* på lørdagskvelden. En forutsigbarhet det kan se ut som mange nordmenn setter pris på.

– Det er mye fælt som skjer i verden, så å se på et norsk tv-program man har sett på i mange år, føles hjemmekjært og trygt. Jeg tror det er mange studenter som forbinder det med tidligere år, da verden følte tryggere og man bodde hjemme, avslutter Hardersen. **UD**

TRYGT:– Det er mye fælt som skjer i verden, så å se på et norsk tv-program man har sett på i mange år, føles hjemmekjært og trygt.

RØDT KORRT OG GULLBALL

Manchester United er ikke på det nivået de skal være om dagen. Her mener jeg ikke på det sportslige eller resultatsmessige plan; det blir subjektive meninger ut fra lojalitet. Tilhengere av Liverpool eller Manchester City vil bestride at United må spille bedre.

Nei, det United ikke presterer er fundamentalt og universelt forstått. De går ikke foran som et godt eksempel, og det virker som de er mer opptatt av å bevare økonomiske interesser enn menneskeverd.

Fra det øyeblikket Greenwood-saken ble henlagt, begynte det å murre i United-leiren. Han skulle integreres tilbake i troppen. Det er snakk om en mann som på lydopptak truer partneren sin med vold og som kun fikk saken sin henlagt da vitner trakk seg. Han er ikke frikjent.

Heldigvis vet publikum nok ifra seg til at disse planene gikk i vasken. Motstanden fra supporterne var forventet av ledelsen, som på et møte – om ryktene stemmer – skal ha listet veldedigheter som bekjemper vold mot kvinner på listen over dem som ville reagere negativt på en eventuell retur for Greenwood

Hvem skulle tro, Poirot. Det at de ikke engang valgte å terminere kontrakten hans, men heller sendte ham på lån til Getafe, er regelrett svakt og vitner om en ryggrad kun bygget av dollarsedler. Men da var det over, ikke sant?

Antony, Manchester Uniteds ving på andre siden, ble så beskyldt for å ha utøvet vold mot flere kvinner i hjemlandet Brasil. Dette er enda en pågående sak, men igjen velger styret i United den svakeste mulige oppfølgingen ved å kun be ham om å vente litt med å komme tilbake fra landslagspausen.

Jadon Sancho, derimot, som flere ganger har uttalt at han sliter med psykisk helse. Nei, han kan settes ut av laget, det går fint.

Det er utrolig at vi har et norsk landslag med to verdensstjerner, begge nominert blant de 30 beste spillerne i verden, og én av dem er til og med i snakk om å være den aller beste. Det er imidlertid ingen av dem vi snakker om etter kampene mot Jordan og Georgia.

Ja, Haaland skåret, og Ødegaard spilte motstanderen i senk, men de var likevel et nivå under Antonio Nusa som virket å være umulig å ha med å gjøre.

Så god var han at den georgiske høyrebacken var nødt til å kaste inn håndkleet i pausen; da hadde Nusa allerede satt opp to mål. Det første var et lekkert innlegg på den dundrende pannebrasken til Haaland, men det andre, dere, det andre kunne fått plass på nasjonalgalleriet.

Ikke engang ti minutter etter den første assisten driblet Nusa både georgiske forsvarsspillere og Alsakers stemmeband da han gled inn i feltet og slo ballen 45 grader ut mot en sikker og målkåt Ødegaard. Fotball-Norge kunne ikke riktig tro det de så. En ny stjerne hadde blitt født.

For noen år siden ble det sagt under en landskamp at Norge aldri ville få én spiller i det absolutte toppsjiktet. Nå kan det hende vi har fått tre.

TESKT: Kristoffer Ramsøy Fredriksen | ILLUSTRASJON: Gabriel Baadsvik Callanan

Matspalte:

Kremet pasta med skvåsj og ingefær

TEKST og FOTO: Tuva Martine Ambjørseiet

Dette er en enkel, billig og smaksrik pasta. Basen består av spagetti, matfløte og buljong, og du kan erstatte og legge til de ingrediensene du selv måtte ønske

Med få ingredienser og kort forberedelsestid er dette den perfekte hverdagsmiddagen når du har lyst på noe godt. Oppskriften gir én porsjon og tar omtrent 20 minutter.

Ingredienser:

½ skvåsj
Ønsket mengde ingefær
2 dl matfløte
1 buljongterning
75 g spagetti
Salt og pepper

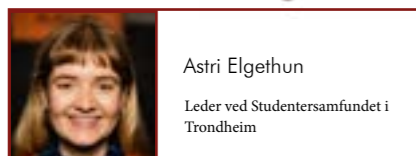
Fremgangsmåte:

1. Kok opp pastavann og tilsett spagetti.
2. Kutt skvåsjen i små biter og riv ønsket mengde ingefær. Her ble det brukt to spiseskjeer.
3. Stek skvåsjen i stekepannen til den blir myk. Tilsett ingefæren.
4. Kok opp én dl vann og rør ut buljongterningen.
5. Hell buljongen og matfløten i pannen sammen med skvåsjen og ingefæren.
6. La det småkoke til sausen begynner å tykne.
7. Når sausen har tyknet, tilsetter du pastaen.
8. Tilsett salt og pepper etter smak.

Du eier Samfundet

Hei, du! Du vet det røde plastkortet du har, det med et halvdårlig bilde, som gir deg rabatt på øl, konserter og gratis inngang på Samfundet? Medlemskortet ditt.

Astri Elgethun
Leder ved Studentersamfundet i Trondheim

Illustrasjon: Victoria Lillejord Stenshagen

Å kjøpe seg et medlemskap på Samfundet er ofte noe som skjer i starten av fadderukene, for man skal jo gjerne innom Huset flere av de festfylte dagene. Og da vil litt rabatt og gratis inngang være kjekt å ha.

Men husker du at du er medlem, ikke bare en besøkende med rabattkupong? Det er kanskje ikke så lett å vite når man nettopp har kjøpt det og dette er den eneste funksjonen man har testet ut. Men det å være medlem på Samfundet betyr noe mer.

Jeg liker å tenke på det som at alle vi som er medlemmer eier hver vår lille del av Samfundet, nesten som aksjer. Vi har alle investert penger i det rare, røde bygget og alt det inneholder. Og selv om det heldigvis ikke er helt som aksjer, og vi verken tjener eller taper penger om det går godt eller dårlig (eller kan føre til problemer om du er minister), så har du stemmerett på lik linje med alle andre med medlemskap. Du kan være med på å bestemme hvordan Samfundet skal gjøre ting, hvem som skal lede det hele og hva vi skal stå for. Du eier en del av Samfundet.

Du kan stille forslag til saker Samfundet skal mene noe om, det som blir kalt et resolusjonsforslag. Du kan foreslå at Samfundet skal gi penger til en sak du

bryr deg om gjennom kampfondet. Du kan stille til leder eller stille en leder til veggs. Du kan stille spørsmål, du kan prøve å besvare dem eller bare lytte.

Studentersamfundet i Trondhjem er en medlemsorganisasjon med cirka 17 000 medlemmer. Alle sammen med én stemme hver, ingen stemme tyngre enn den andre. Men til sammen kan vi rope høyt og være en tydelig stemme, enten det handler om tull og tøys eller noe blodalvorlig.

Du er medlem, en del av Samfundet. Og akkurat som i samfunnet utenfor de røde veggene har du en stemmerett som jeg oppfordrer deg til å være bevisst på og bruke.

Drukne av studenterklang

Thomas Walmsley
Musikkglad student

ILLUSTRASJON: Tallak Lie | FOTO: Audun Asdal

Trondheim har ein levande studentkultur. Skal me la den bli drukna av generisk festmusikk?

I Trondheim eksisterer det eit stort spenn av studentorchester, kor og spelemannslag. Når UKEtoget kjem, og dei skal få visa seg fram, er det likevel nokon som kvir seg. Kvifor det? Tanken på å bli overdøyd av den same gjentakande spelelista som dundrar frå ei vilkårleg studentforeining sin høgtalar, står sterkt i minne.

UKEtoget laurdag 7. oktober blir ei storslått anledning for å visa fram mangfaldet av studentkultur i mange ulike former. I nyare tid har dessverre høgtalarar på hjul eller som ryggsekk tatt over mykje av lydbiletet ved anledningar som dette. I staden for song, spel og sprell frå livlege studenter som vil visa fram stolte studenttradisjonar og studentersongar, får me dundrande bass og songar som høyrer meir heime på eit vorskpiel enn i eit studenttog.

Det er ikkje sånn at det er mangel på musikalske innslag i Trondheim by, snarare tvert imot. Linjeforeiningane, Studentersamfundet og UKA huser alle musikalske innslag i alle former og fasongar. Det er difor ikkje grunn til å frykta at breidda av trøndersk studentkultur ikkje skal bli tilstrekkeleg representert, eller at det skal vera tomrom i det musikalske lydbiletet undervegs i UKEtoget.

I artikkelen til Under Dusken om UKEtoget under UKA-21 blir det skriva om kampen mellom konkurrerande høgtalarar. I tillegg kjem dei med sitatet «Det er unektelig russestemning.» Er det ikkje på tide å bevega seg vekk frå russestemninga og inn i studentverda? Kanskje du, musikkglade student, skal leggja frå deg songane du kom til byen med og endeleg læra deg mangfaldet av studentersongar som Nu Klinger, Himmelseng eller songen til linjeforeininga di?

La det særigne og det studenterske ta over Trondheim! Difor er mi sterke oppfordring til alle dokker som skal gå i UKEtoget: La høgtalaren ligga heima, og nyt lyden av glade studentar og studentmusikk!

Har vi gitt opp språket vårt?

Jørgen M. D. Sollie
Munter student og sinntag

Orddelingsfeil, feil tegnsetting og tilfeldig bruk av stor forbokstav. Har vi gitt fullstendig opp grunnleggende norsk?

ILLUSTRASJON: Lea Lauvland Longva

På en av mine løpeturer gjennom Dragvoll for å unngå å snakke med standene skimtet jeg en plakat langs hovedgata. En linjeforening på campus hadde en stor plakat hvor de med stor iver inviterte til «GENERAL FORSAMLING» (egen utheving). Jeg er imponert over at de har invitert General Forsamling, altså den rogalandske sologitaristen Børre Bratland! Det er hyggelig å se at studentene her i trønderhovedstaden ønsker å knytte bånd til kulturlivet i Rogaland, men på denne tiden av året er det nok bedre å rette kreftene sine mot innkalling til generalforsamling, slik at de kan velge styret sitt, godkjenne budsjettene sine og planlegge aktiviteter for det kommende semesteret.

Jeg er også skeptisk til en møtesak fra vorsmøtet i Storsalen 9 september. På punkt fem på dagsorden står det «Behandling av Intern Meningsytring». Jeg hadde ikke anledning til å delta på møtet, og det er ikke lagt ut noen møteprotokoll på Samfundets nettside (hvilket er et demokratisk problem). Derfor undres jeg over hva som skjedde med herr eller fru Meningsytring. Jeg er ikke kjent med navnet Intern Meningsytring fra tidligere, men

er det kanskje et utenlandsk navn? I så fall: Hvordan skal vi behandle dette medlemmet (?) i tråd med våre egne regler og statutter? Hva gikk behandlingen ut på? Jeg ønsket å møte opp selv og fremme en intern meningsytring om dette, men var dessverre ikke tilgjengelig. Jeg håper alt er vel med herr eller fru Meningsytring.

Nok sarkasme fra meg. Det er flaut at norske studenter ikke evner å skrive grunnleggende norsk etter 13 års skolegang og flere påfølgende år ved ett av Norges fremste universiteter. Enda verre er det hvis tilfellet er at de ikke bryr seg nok til å drive med korrekturlesing! Norske studenter og akademikere har alltid gått i bresjen

Jeg krever ikke romerske taler eller pompøs dansk. Jeg krever grunnleggende norsk.

for å fremme norsk språk, og de har lenge prydet seg med språklig flid. Det å ha et godt språk handler om å kunne reflektere virkeligheten og våre egne tanker mest mulig presist, og derav kunne uttrykke seg best mulig. Med godt språk unngår man misforståelser og tvetydighet, og man demonstrerer at den som skriver, er en som det er verdt å lytte til. Det å uttrykke seg klart og tydelig er selve livslinjen til en akademiker, og til enhver fagperson som i store deler av livet sitt kommer til å jobbe med tekst og kommunikasjon. Det er også viktig for leseren å ha regelmessigheter i språket, både for å lære seg språk og for å lettere kunne lese og forstå innholdet i teksten.

Det er også til syvende og sist veldig viktig med godt språk for å bli tatt på alvor. Barn har dårlig språk. De mangler erfaring med å skrive, og de er i en livslang læringsprosess. Vi stolte studenter skal være på god vei i denne prosessen, ikke henge bak. Når forfatteren ikke kan skrive ordentlig,

får leseren et dårlig inntrykk av denne og alt vedkommende står for! Og viktigst av alt: Saksdokumentene til Studentersamfundet i Trondhjem og den ikke navngitte linjeforeningen er ikke språklige øvelser! Dette er formelle saksdokumenter og invitasjoner som kaller inn betalende og stemmeberettigede medlemmer av en forening til faste arrangementer hvor de har rett til både informasjon og deltagelse i et tradisjonsrikt demokrati. Det trenger å bli behandlet med verdigheten og selvrespekten til en slagkraftig studentorganisasjon, ikke med den språklige lemfeldigheten til en tenåringsgjeng!

Jeg skal understreke én ting tydelig: Jeg ber ikke Samfundetstyret eller NTNU sine linjeforeninger om å skrive Ibsen-verker. Vi trenger ikke å være aktive medlemmer av Språkrådet. Jeg krever ikke romerske taler eller pompøs dansk. Jeg krever grunnleggende norsk. Enhver person som nyter privilegiet å få støtte av den norske staten til å

ta en utdanning, må kunne bruke grunnleggende norsk når man utfører formelle verv og plikter. Det betyr å velge riktige ord til å uttrykke poenget sitt, utøve korrekt tegnsetting og det å sette opp en tekst på en fornuftig måte. Det å være apatisk overfor dette er ikke «språklig utvikling»; det er rett og slett dårlig språk.

Hvis studentene gir opp språket, så lover det dårlig for det norske språkets fremtid og studentens selvrespekt.

Bak kulissene på UKEREVYEN

Revyen seiest å vere sjølv hjartet til UKA, og revygruppa må vere førebudd på alt: – Sketsjar kan strykast heilt fram til generalprøva, seier Rikke Skindlo.

TEKST: Guro Underdal Hermansen | FOTO: Oskar Hadders

På Kultursenteret Isak er nokre få av dei mange som er investert i revyen. Hanna Gravem, Sigrid Festøy og Rikke Skindlo er alle med i forfattarkollegiet, i tillegg til å vere skodespelarar under revyen. Dei fortel begeistra om den kreative friheita dei har som forfattarar.

– Noko av det artigaste med å vere i forfattarkollegiet er å sjå at ein tekst ein berre har kodd ned på eit ark, har resultert i komponert musikk med fullt band, store kostyme og spektakulære kulisser. Kva er det ein har stelt i stand, liksom? Det er ganske sprøtt, seier Gravem entusiastisk.

Når tekst blir til liv

Det står ei saftig halvspist sjokoladekake på bordet i møterommet til revy-gjengen. Kaka markerer at det er eitt år sidan forfattarkollegiet blei tatt opp og byrja å skrive. Dei fortel at dei tidleg hadde ein visjon om å skape noko upretensiøst.

– Forfattarvervet er veldig skapande. Som ein del av forfattarkollegiet til UKA er ein så heldig at når ein får eit innfall, er alle ressursar tilgjengelege. Då er det mogleg å få til. Det er veldig kult, seier Festøy.

Det er ikkje berre-berre å realisere visjonane til forfattarkollegiet. Bak kulissene er det rundt 200 eldsjeler som jobbar iherdig med å gjere det som er skribla ned på papiret til verkelegheit. Med så mange folk, og eit så stort apparat, har UKerevyen moglegheit til å gjere store ting som andre revyar ikkje nødvendigvis har ressursar til.

– Ein sit i eit ganske godt sete til å utfalde seg kreativt, seier Gravem einig.

Det er lite i revyen som er tilfeldig. Kostymegruppa lagar femti kostyme som dei konstruerer teknisk, syr og spesialtilpassar til skodespelarane. Musikken blir komponert frå botnen.

SÅRT: Ein del sketsjar blir kutta, noko som kan vere sårt for både forfattarar og skodespelarar.

SHOW: UKerevyen skil seg frå andre revyar med at det er meir musikk, dans og spektakulære kostymer og kulisser.

I tillegg blir Storsalen gjort om til ei spektakulær scene.

Revsjef Mia Aspholm er tydeleg stolt når ho snakkar om denne kollektive innsatsen.

– Det er veldig engasjerande å jobbe med menneske som er så dedikerte. Folk investerer så mykje tid, engasjement og kjærleik i det dei driv med. Det er ordentleg dyktige menneske som er med i revy, på alle arenaer, seier ho.

Strykeprøve og styrkeprøve

Trass i at førebuingane til revyen har føregått i nesten halvanna år, er det først no, i denne delen av prosessen, at alt revygruppa har planlagt og prosjektert for, blir sett på prøve.

– Hittil har me planlagt utan å vite så mykje om det faktisk vil fungere. Me veit ikkje om dei tekniske løysingane i Storsalen fungerer slik me har tenkt: lyd, lys, dans, musikk, regi. Det er først no me får eit tydelegare bilete på korleis revyen kjem til å sjå ut. Det er veldig spennande, seier Aspholm.

Dersom noko ikkje fungerer som det skal, kan dette gå ut over sketsjane som forfatarane har skrive og hatt ein visjon for, og manusa skodespelarane har sett seg inn i og bruka mange timar å øve på. Det som ikkje fungerer teknisk, det som ikkje kan overførast til den større scena som Storsalen har, eller det som ikkje går opp med heilheita, må strykast.

– Det gjeld å ikkje bli altfor glad i sketsjane eller karakterane, for plutselig blir dei kutta, seier skodespelar Kari Melhuus Jenssen.

Ho og ein av dei andre skodespelarane, Mikkel Angelo Anchissi Joner, fortel at det kan vere kjipt å sjå at ein av sketsjane dei har jobba mykje med, ikkje lenger blir ein del av revyen.

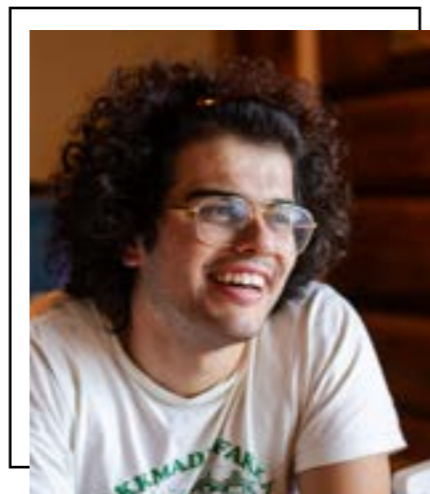
Det er noko Skindlo allereie har erfart. Ho mimrar tilbake til UKA-21, der eit gigantisk nummer blei stroke under éi veke før premieren.

– Det var ferdigsydde kostyme, rekvisittar og scenografi. Alt var klart, seier ho.

Sketsjar kan altså strykast heilt fram til generalprøva.

– Det er tøft for alle involverte, men det er liksom ein del av greia. Ein står saman i det, seier ho tryggande.

FELLESSKAP: Revsjef Mia Aspholm fortel at den kollektive innsatsen bak kulissane har vore engasjerande.

STUDIETID: – Det har fakka opp heile studieprogresjonen min, men så langt er det verdt det, seier Anchissi Joner.

Ulike barn leikar best?

Heldigvis ser det ikkje ut til å vere noko problem å stå saman i sorgene, og alle trekk fram kor rause og støttande folka i revygruppa er.

– Me jobbar saman og spelar kvarandre gode. Det er ingen konkurranse, fortel Melhuus Jenssen.

Ho seier ho er overraska over kor godt dei går overeins trass i at dei er ganske ulike. Anchissi Joner er einig i at det er ein samansett gjeng.

– Publikum kjem kanskje til å merke at me er åtte veldig forskjellige folk, på ein god måte. Me jobbar kjempebra saman og alle er rause og varme. Samtidig vil eg påstå at alle har sin eigen spelestil og humorstil, ting me er gode på og ting me ikkje er fullt så gode på, seier han.

Anchissi Joner tenkjer seg litt om før han samanliknar skodespelargjengen med eit leiketøy.

– Me er litt som ein rar heimelaga olabil. Du trur ikkje at ei fiskestong og ein kaffikopp skal bli til noko, men det kan det, seier han og ler.

Frå hjarteborn til allemannseige

Med mykje arbeid bak seg, er revsjef Aspholm spent på korleis Trondheim vil ta imot det dei har brukt så mykje tid på. Ho håpar alle kan gå ut av Storsalen etter å ha hatt ein kveld med glede og underhaldning.

– Me har sjølv sagt trua og synest det me held på med er ordentleg bra, men det blir spennande. Me har på ein måte blitt som ein familie, og revyen har blitt barnet vårt. Plutselig skal han bli allemannseige, og alle skal få lov til å ha meiningar om han, seier Aspholm.

– Kven er de mest interesserte i å imponere?

– Rita Ottervik, seier skodespelarane i kor.

Det er kjent at større og mindre kjendisar, som ordføraren, rektor og andre, vil få gode plasseringar fremst i salen under bypremieren. I tillegg til desse er det også andre blant publikum som skodespelarane er ute etter å imponere:

OMFATTANDE: Skodespelarar, forfatarar og resten av dei frivillige har planlagt og drive med førebuingar til revyen i eit heilt år.

– Eg håpar eg kan imponere gruppa mi i spilldesign, slik at dei skjønner kvifor eg har vore borte såpass mykje, og slik at dei skjønner at det har vore verdt det, legg Anchissi Joner til.

Melhuus Jenssen fylgjer på:

– Det er artig dersom foreldre kjem og blir imponerte. Eg har ikkje foreldre som har studert i Trondheim, så eg trur ikkje dei skjønner heilt greia med kor stort det er. Både UKA og Samfundet.

Sjølv om ein kan kjenne på stort press frå både publikum og presse, presiserer revsjefen at hovudfokuset til revygruppa har vore på noko anna enn mottakinga.

– Me gjer dette fordi me synest det er gøy. Sjølv om Adressa skal trille terning, og sjølv om det i løpet av 30 førestillingar kjem 25 000 menneske som har lyst på ein fin kveld, har i det minste me hatt det fint med heile prosessen. Me er alle amatørar, studentar og meir eller mindre uerfarne. Det at me likevel får til noko så stort og av så høg kunstnarisk kvalitet, det er heilt rått, seier ho og oppmodar alle til å kome på revy. **UD**

BANNLYST I USA:

– Mitt mål var å bygge broer, ikke å brenne dem

En tegneserie om å vokse opp, finne seg selv og være ikke-binær. USAs mest bannlyste bok finnes nå på norsk.

TEKST: Kjersti Eline Stuen | FOTO: Toby John Varhaugvik

En spent gruppe mennesker sitter samlet på Trondheim folkebibliotek etter stengetid. På et stort lerret blir Maia Kobabes ansikt synlig. Forfatteren av *Genderqueer. En selvbiografi*. sitter foran en bokhylle og ønsker oss god morgen. Klokken er seks om ettermiddagen.

ALLTID VÆRT IKKE-BINÆR: Maia Kobabe er forfatteren bak bestselgeren *Genderqueer. En selvbiografi*. FOTO: Tristan Crane

Å tegne identitet

Sammen med forelegger Bård Nannestad og oversetter Sonja Dalseth har Kobabe koblet seg på Zoom for å snakke om boken og dens oversettelse til norsk.

– For meg begynte boken som et enkelt middel for å forklare tankene og følelsene mine rundt kjønn, forteller Kobabe.

Genderqueer. En selvbiografi. skildrer en oppvekst hvor det å stille spørsmål rundt egen kjønnsidentitet stod sentralt.

– Det var veldig viktig for meg at omslaget ikke viste en klar maskulin eller feminin side, et slags før og etter. Jeg har nemlig alltid vært ikke-binær. Det eneste før og etter jeg har opplevd, er før og etter jeg hadde ordene til å beskrive det, sier Kobabe.

Behov for norsk oversettelse

Bård Nannestad ved Måltrøst forlag forteller at han først ble oppmerksom på den engelske boken etter at hans sønn kom ut som aseksuell.

– Min kone og jeg hadde behov for kunnskap. Fagforklaringene dekket kun en del av bildet, og i søken etter mer informasjon, kom jeg over Maias bok.

Her ble frøet om en norsk oversettelse sådd. Nannestad fikk fort med seg Sonja Dalseth på laget.

– Jeg møtte Bård til det jeg trodde var en helt vanlig kaffe, forteller Dalseth og smiler.

Hun forteller at hun brenner for skeiv litteratur, og at idéen om å oversette Kobabes roman derfor engasjerte veldig.

De mener begge at dette er en bok som den norske befolkningen trenger å lese.

– De aller fleste kjenner noen som er skeive, men det er ikke så mye norsk informasjon rundt det å være ikke-binær eller aseksuell, sier Nannestad.

Han tror at mange nordmenn trekker seg unna det de ikke forstår.

– Det er veldig menneskelig. For mange er det ingen vond vilje bak det, men de er rett og slett redde for å trå feil.

Et bannlyst verk

Men boken har blitt fjernet fra flere skoler i USA grunnet referanser til sex og LHBT+-innhold. Ifølge organisasjonen PEN America er tegneserien USAs mest bannlyste bok.

– For meg var boken en måte å knytte meg til andre på, et slags forklaringsverktøy. Mitt mål var alltid å bygge broer, ikke å brenne dem, sier Kobabe.

Når det gjelder grunnlaget for bannlysningen, har forfatteren flere teorier.

– Høyresiden i USA liker å demonisere. I senere år har de dessverre rettet hatet sitt mot transpersoner og deres rettigheter.

Boken beskriver også en trygg og nennsom opplevelse av det å være skeiv.

– Det at boken er så bekræftende og lykkelig, gjør kanskje at motstandere blir mer sinte

Kobabe mistenker også at bokens sjanger spiller med på bannlysningene. Siden tegneserier er fulle av visuelle blikkfang som kan tas ut av kontekst, deles på sosiale medier og lettere gå viralt, blir de ifølge forfatteren mer sårbare overfor kritikk.

I tillegg slår boken modne, seriøse tema sammen med enkle illustrasjoner.

– Tegneserien visker ut skiller, både mellom kjønnene og mellom det voksne og det barnlige.

Å oversette noe som ikke eksisterer

Alle tre forteller om utfordringene som har fulgt med oversettelsesarbeidet.

– Pronomenene mine passer veldig godt til det engelske språket, noe som alltid fører til utfordringer i møte med oversettelse, sier Kobabe og ler.

Forfatteren benytter spivakpronomenene e/em/eir, et sett kjønnsnøytrale engelske pronomen som først opptrådte i en bok av matematikeren Michael Spivak.

– Det viktigste med oversettelsen er at den er brukbar og nyttig. Jeg vil heller at boken skal ha en funksjon på norsk enn at alt oversettes direkte, forteller Kobabe.

Dalseth og Nannestad valgte å skape en særegen norsk ekvivalent til spivakpronomenene som de tror kan la seg integrere i det norske språket.

– Vi vil gjerne ha tilbakemelding fra leserne på om oversettelsen vi har landet på fungerer i dagligtalen, utdypes Dalseth.

I løpet av oversettelsesprosessen pratet de med flere eksperter innen kjønn og lingvistikk.

– Vi ville være mest mulig tro mot Maias stemme og legge oss så tett på originalen som overhodet mulig, forteller Nannestad.

Dalseth sier seg enig og understreker at de gjennom prosessen har hatt et sterkt ønske om at boken skal være av høy kvalitet.

– Målet med å oversette boken var jo å gjøre den tilgjengelig for enda flere, spesielt for flere unge. Vi ville fange den universelle, eksistensielle identitetsreisen som tegneserien tar leseren med på, sier hun

Nye briller og kontaktlinser.
Vi har studentrabatt!
interoptik
Sjøhaug & Sande
Ths. Angells gt. 22, Trondheim. Tlf. 73 99 04 00

Oversettelsen ut i verden

Den norske utgaven av boken kom på markedet i juni 2023. Nannestad og Dalseth har opplevd mottakelsen som formidabel.

– Vi har vært nødt til å klype oss litt i armen. I dag er man avhengig av presse og bokhandel for å få bøker frem i lyset, så vi er takknemlige for de store oppslagene vi har fått, sier Nannestad. **UD**

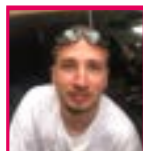
FJERNET FRA SKOLER: En bok som for mange virker bekræftende blir bannlyst i USA.

Kommentar:

Vi står overfor underholdningsbransjens *verste* tørkeperiode

Da strømmetjenestene kom, utgjorde de en stor trussel mot både musikkbransjen og tv- og filmindustrien. Nå er det kunstig intelligens og forfatterstreik som skaper nye utfordringer.

ELIAS WARD HEIMDAL
JOURNALIST I UNDER DUSKEN

ILLUSTRASJON: Tallak Lie

Det ligger en skummel, mørk sky over underholdningsbransjen. En sky som har ligget der en stund, men som virkelig har begynt å brygge opp til storm. Litt som en orkan som endelig treffer fastlandet. Vi har allerede sett sanger laget av kunstig intelligens gå sin seiersgang på internett. Dette har bevist at kunstig intelligens allerede nå kan lage innhold som folk liker. Da er det kanskje ikke så rart at mange i tv- og filmindustrien nå skjelver. I mai gikk tusenvis av Hollywoods tekstforfattere ut i streik med et ønske om bedre lønnsvilkår og ikke minst mer rettferdige avtaler i sammenheng med bruken av kunstig intelligens. Skuespillerne fulgte snart etter med egen streik.

Dette fører naturligvis til konsekvenser for alle som venter på den nye sesongen av favorittserien sin. Man har kanskje ikke merket det på kroppen helt enda, da særlig strømmetjenester gjerne har mange serier i banken i lang tid før de gis ut. Men hvor lenge kan de store studioene holde ut denne streiken før de må gi etter? Allerede ser man at store utgivelser, med enda større budsjetter, blir satt på pause.

Stranger Things, The Last of Us, The Handmaid's Tale og Billions er bare noen av seriene som får utsatt utgivelsesdatoen. I tillegg er filmer som Dune: Part Two utsatt til våren. Mens serier som The Last of Us sliter på grunn av manglende manus, sliter

Dune med at skuespillere ikke skal stille opp for presse i forbindelse med nye utgivelser. Det er meningen at dette skal være i solidaritet med streiken. Når man da ikke får sende krølltopp nummer én, Timothée Chalamet, ut foran kameraene, må man naturligvis utsette.

Underholdningsbransjen står ved et veikryss som vil definere hvordan man skaper underholdningen vi inntar hver dag. Uansett hvilken vei det måtte gå, må du forberede deg på vakuemet som kommer. Bygg opp et arsenal av overskuddsmateriale som du kan dra frem når det er som verst. Mens alle andre vandrer i Sahara, på jakt etter oasen av latter, tårer og spenning, var det du som tok med deg motivasjonsflasken.

Kommentar:

Linjeforeningenes ekskluderende integreringskultur

Har du blitt overrasket av sammenteipede studenter som løper halvnakne gjennom byen? Eller noen som ålende forsøker å flytte en mutter fra ende til ende på Stripa? Da har du sannsynlig vært vitne til et linjeforeningsopptak ved Gløshaugen.

OSKAR FREDRIK ELIASSEN
JOURNALIST I UNDER DUSKEN

ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

Linjeforeningsopptakene bygger på over 100 år med tradisjon og er et veletablert fenomen ved semesterstart på NTNU. De representerer en rituell innvielse av nye studenter som offisielle medlemmer av linjeforeningene. Idéen er at de nye studentene i fellesskap skal gjennom en rekke prøvelser med særegenhet for det studiet de er tatt opp til. Det er tenkt som en høytidelig, sosial og fellesskapsbyggende opplevelse. En skikkelig god idé, om du spør meg.

Tar du derimot en titt på hvordan opptakene gjennomføres i dag, kan man vanskelig argumentere for at de oppnår den tiltenkte hensikten. For hva har kaviar, egg, fiskeslo og nakenhet med studier ved Gløshaugen å gjøre, og hvordan bidrar denne organiserte mobberingen til å bygge fellesskap blant studentene?

Jeg får assosiasjoner til militære opptak. Vesensforskjellen som må påpekes mellom de to, er hvordan militære opptak er iboende ikke-inkluderende. De har til hensikt å sile ut alle som ikke kommer seg gjennom et trangt og

homogeniserende nåløye. Det er ikke egnet som modell for et opptak til en inkluderende linjeforening.

Linjeforeningene skal være et sosialt tilbud av, med og for studentene. De skal være et inkluderende miljø med stor takhøyde som tilbyr noe for enhver. Linjeforeningsopptaket burde gjenspeile dette.

Selvfølgelig er ikke alle deler av opptakene kjipe, men det er dessverre langt mer som trekker opplevelsen ned enn som løfter den opp. Jevnt over oppleves det som en sjanse for de eldre studentene til å bølge med, gjøre narr av og ydmyke de nye studentene.

Linjeforeningene må ha et bevisst forhold til hvilket sosialt ansvar de forvalter overfor studentene. Ryktene om hva som foregår på disse opptakene, spres som ild i tørt gress blant førsteårsstudentene, og for mange avskrekker det dem fra i det hele tatt å delta. At noen velger å ikke møte opp til det som skal være en rituell innvielse i linjeforeningen, burde tenne en hel rekke varsellamper.

I stedet for et fokus på nakenhet og tilgrising av studentene, burde en heller spille på hva som gjør et studium særegent. Vektlegg gruppeoppgaver og å oppmuntre til lagånd og konkurranse-

instinkt ved å sette gruppene opp mot hverandre. Det er ingenting i veien for at det man blir bedt om å gjøre, kan være både pinlig og litt ukomfortabelt, men unngå at enkeltpersoner blir hengt ut og gjort til narr.

Dersom man på død og liv skal ydmyke de nye studentene, vil jeg i det minste oppfordre til at linjeforeningene er mer åpne om hva man sier seg villig til ved å møte opp. Noe må i hvert fall gjøres, for slik det er nå, så er det ikke for alle.

Fra Samfundet til allemannseie

KNUTSEN: Øyvind Dolmen, her på platesignering hos Crispin Glover Records

40 år etter Juba Juba forteller Øystein Dolmen om suksessen og hvor hårreisende dumt det var å kalle seg Knutsen og Ludvigsen.

Med mindre du har bodd inni en sekk, har du nok et forhold til Knutsen og Ludvigsen's *Juba Juba*. Albumet, som i oktober runder 40 år, er duoens mest anerkjente plate. Det ble også deres siste innspilling og markerte slutten på et samarbeid som startet nesten 15 år tidligere. Men hvordan oppstod egentlig dette fenomenet som så mange generasjoner har trykket til sitt bryst? Jeg satte meg ned med den evig unge Øystein Dolmen for å nøste opp i historien om hvordan to studenter i 20-årene klarte å tulle seg inn i hele Norges hjerter.

TEKST: Simen Almaas | FOTO: Oskar Hadders

Friheten på Samfundet: «Vi har vår egen lille verden»

Året er 1967. Som for så mange av Trondheims studenter blir Samfundet raskt et samlingspunkt for de to kameratene som skulle bli Knutsen og Ludvigsen. Etter et par år med ulike verv ville tilfeldighetene at Dolmen ble en del av forfatterkollegiet til UKerevyen. Øystein ble med, på betingelsen at bestekameraten fra Trondheim Katedralskole, Gustav Lorentzen, også fikk bli med. Disse årene viste seg som spesielt formende for de to kameratene.

– Mange år etterpå har jeg oppdaget at både for Gustav og meg har ikke eksamenene våre betydd en dritt, mens tiden i Storsalen var den egentlige utdanninga vår. Vi fikk utdanninga vår på Samfundet og ikke på universitetet. Det er et hus smekktfullt med ekspertise, forteller Dolmen.

Miljøet på Samfundet opptok etter hvert mer og mer av tiden til de to studentene. Og med UKerevyen ble de ytterligere dratt inn i boblen på Samfundet.

– Vi opplevde det ikke som spesielt lukket, men vi skjønnte jo etter hvert at uttrykket «vi har vår egen lille verden». Det er jo så typisk, liksom. Det er 40 000 studenter i Trondheim, og Samfundet er en egen liten verden.

Øystein Dolmen forteller om et spesielt forhold til sin kompanjong Gustav Lorentzen, som dessverre gikk bort i 2010. Dynamikken dem imellom skapte et samarbeid der alt var lov og ingen idéer var for dumme.

– Navnene Knutsen og Ludvigsen var en tanke som slo ned i hodet mitt. Så fortalte jeg det til Gustav, og han tente på det. Det var bare én av tusen idéer. I ettertid tenker jeg at det å kalle en duo for Knutsen og Ludvigsen, det er idioti. Det er så hårreisende dumt. Du skal bruke mange år på å innarbeide så alminnelige navn.

Dumme idéer til tross ble Knutsen og Ludvigsen de to kameratenes hjertebarn, om ikke livsforsørgere, i mange år fremover. De underlige karakterene som bodde i en tunnel gjorde sin debut i Storsalen i 1970. Dolmen forteller om viktigheten av de frie tøylene som Samfundet ga dem til å eksperimentere.

– Så uferdige som vi var, og ha den muligheten vi hadde i Samfundet til å få lov til å komme tilbake til den scenen gang etter gang enten vi dreit oss ut eller fikk til ting, det var jo den skolen som gjorde at vi var i stand til å stå på egne bein da studietiden var ferdig. Hadde vi gått rett på et vanlig publikum, så tror jeg kanskje ikke vi hadde overlevd, sier han.

Veien videre fra revy-artister på Samfundet til nasjonalt allemannseie var på ingen måte en selvfølge. Dolmen forteller om en karriere full av tilfeldigheter der veien ble til mens de holdt på. Om mottakelsen i etterkant er han likevel noe mer ydmyk.

– At det har slått an, opplever jeg fremdeles som en kjemperar bonus. Jeg synes ikke det er noe veldig fortjent, akkurat. Så lenge vi hadde til pålegg på skiven, var vi egentlig fornøyd. Det

å bli berømt var aldri noen driver for oss. Om man ser på unge i dag, er de jo tusen ganger flinkere enn det vi var!

Slummen på Bakklandet

Økende suksess til tross var Dolmen og Lorentzen fremdeles studenter. Studenttilværelsen er for mange forbundet med tvilsomme boforhold. Selv bodde Dolmen på det da falleferdige Bakklandet. Hans beskrivelse får en tunnel til å høres ut som en ren utopi.

– Det var en skikkelig slum. Hver gang det regna, så måtte jeg opp i loftsleiligheten over med flere bøtter, for der rant det bare rett ned i stuen på meg.

Uten innlagt varmtvann var det også vanskelig å vaske klærne. Når det så trengtes en vask, var det frem med den store tinen og få klærne på kok. Skal vi tro Dolmen, var det likevel ikke noe særlig problem:

– Vi var jo hippier, så vi brukte jo ikke klær!

Dolmen forteller med iver om den livlige, tidvis surrealistiske studenttilværelsen i Trondheim. Fra maoistiske tegne-intriger, via do-assistanse for pensjonistkoret Bakklandet bassangforening, til skulpturer i glass og blod er det vanskelig å skille Dolmens historier fra det bisarre universet til Knutsen og Ludvigsen. Det er liten tvil om at Dolmen maksimerte utbyttet av studenttilværelsen. Han tar også dagens Trondheims-studenter i forsvær.

– Det er mye kritikk mot braket på Møllenberg fordi det er blitt en student-

KLASSIKER: Juba Juba fyller 40 år i oktober

ghetto. Men jeg synes en del av den kritikken der skyter langt over målet. I fjor gikk jeg gjennom Møllenberg. Da var det ordentlig fest med fullt anlegg, alle vinduene oppe fra ende til annen. Men at de fester hele døgnet, er jo ikke tilfellet. Dette var jo klokken fire på ettermiddagen. Det er jo fornuftig. Det er mye bedre å drikke seg full på dagen så du ikke ødelegger dagen etterpå.

Heksegryta Trondheim

Dolmen forteller om en spennende tid i Trondheim som så vel på Samfundet. Avstengt fra utenomverden var de likevel en del av et miljø som søkte inspirasjon utover landegrensene. Det runde røde var som en blandeball av ulike impulser.

– Vi merket det veldig godt på studentrevyene på den tiden. Hvertfall SIT, Studentersamfundets Interne Teater, var bestandig veldig i forkant av hva som rørte seg rundt i verden av kultur. Det var veldig avantgardistisk orientert.

Miljøet i og rundt Samfundet trekker Dolmen frem som en helt essensiell inspirator for de to unge kameratene.

– Det var helt fantastisk å være midt oppi den heksegryta. Å komme til NRK etterpå var som å komme til et gamlehjem. Vi kom fra et sted der det ikke fantes regler.

Det runde røde blir levebrød

I 1970 søkte Dolmen og Lorentzen nemlig jobb i NRK for å lage barneunderholdning. Fra NRKs studio på Tyholt ble *Barnetimen for de minste* spilt inn og sendt ut til alle landets hjem. Det ble en umiddelbar nasjonal suksess.

– Barneunderholdning var der vi tenkte at det var lettest å lure seg inn. Hvis ikke var det jo mange berømte artister i Norge som vi måtte konkurrere mot, og det var ikke så lett når de var i Oslo og vi satt i Trondheim, forklarer Dolmen.

Kontrasten fra å stå på scenen i Storsalen til å opptre for barn var ikke nødvendigvis så stor som ved første øyekast.

– Vi havnet inn i barneunderholdningen fordi vi hadde et veldig barnslig uttrykk, men det er jo ikke noe negativt. Unger er ikke noe mer underutviklede enn andre folk. I etterkant ser jeg at å spille for studenter på Samfundet var som å spille for en gjeng med unger. Alt kunne skje. Som student er man veldig åpen for nye ting.

Etter endt studietid i 1972 hadde karakterene Knutsen og Ludvigsen fått sitt eget liv. De kunne neppe avlives med det første.

– Vi fant ut at dette var jo egentlig såpass artig at vi bestemte oss for at vi tar ett år der vi spiller gitar, og etterpå kan vi kjøpe slips og leve et ordentlig liv etterpå.

Heldigvis ble det ikke bare med dette ene året.

Teater og plateinnspilling

Etter bestilling fra teatersjef Toralv Maurstad ved Oslo nye teater ble det etterhvert også teater. Den selvtitulerte forestillingen ble satt opp i 1973.

– Vi hadde aldri skrevet teater, så vi fikk et fem minutter kort kurs i gresk tragedie-skriving der vi lærte oss all strukturen i gresk drama. Da havnet vi på en skikkelig avsporing, for i gresk drama skal helten dø spektakulært i siste akt. Vi ble aldri enige om hvem av oss som skulle dø.

Tross mindre erfaring ble også teater en suksess. De påfølgende årene var fylt med turnéer og oppsetninger. På albumfronten fortsatte Knutsen og Ludvigsen å eksperimentere.

– Den andre platen vår *Brunost No Igjen?* hadde mer av den visepopen med det mer eller mindre anarkistiske

I ROLLEN SOM KNUTSEN: En levende Dolmen med en noe mindre levende grevling.

SKRØNEFORTELLER: Dolmen har mange gode historier på lur.

utsynet som vi eksperimenterte mye med. Så gikk det noen år, og vi fikk kontakt med en kis som het Ole Sørli. Han hadde nettopp startet plateselskap og fikk oss i studio hvor vi laget platen som het *Fiskepudding! Lakrisbåter!*, som er den nest siste.

Albumet solgte til gull, og plateselskapet satt igjen med så mye overskudd at Sørli ville at de skulle lage en til.

– Han sa at nå skal dere lage en plate hvor det ikke er noen av de utvekstene som har kjennetegnet dere til nå. Det skal være strøkent, hele greien.

Med på laget fikk de en rekke proffe studiomusikere og nødvendige redskap. Platen ble hetende *Juba Juba*.

– Jeg satt og skrev fistel-sangen, og så var jeg ikke ferdig med teksten. Så nynet jeg bare juba-juba-juba på demoen. Så tok Gustav tak i den

jubbinga mi i en annen låt, og så til slutt i «Dum og deilig». Det var bare en liten impuls som ikke var noen ting, og plutselig var det noe. Alt vi gjorde, var veldig intuitivt.

Tross en intuitiv prosess var tilnærmingen denne gang mer fokusert enn ved tidligere prosjekter. Med en mer pop-orientert ramme ble *Juba Juba* deres mest tilgjengelige album, uten at det gikk på kompromiss med deres fantasifulle univers. Resultatet var en braksuksess som den dag i dag står som en bauta i norsk musikkhistorie.

Øystein Dolmen er ydmyk, tross suksessen, i talen om Knutsen og Ludvigsen. Det meste trekker han frem som rene tilfeldigheter mer enn noe annet. Når jeg avslutningsvis spør Dolmen om noen gode avsluttende ord rundt karrieren, får jeg til svar:

– Det kan du få finne på. Skriv hva du vil!

I frykt for å få den presseetiske langfingeren etter meg velger jeg heller å avslutte med et ekte sitat fra Dolmen selv. Gjennom en hel karriere har Dolmen lagd teater, radioforestillinger, tv-program, kunstutstillinger og film uten å nødvendigvis ha noe som helst erfaring med det fra før. Hvordan har han egentlig fått til alt dette?

– Jeg bruker silkestrømpe-effekten. Hva gjør damene når silkestrømpene rakner? Gå fort, snakk høyt! **UD**

Skate- pønk for oss med flyskam

Jeff Rosenstock – *HELLMODE*

TEKST: Aksel Henrik Lessum | FOTO: Specialist Subject

Musikalsk er *HELLMODE* mitt favoritt-Jeff Rosenstock-album. Han blander emo-rock, pønk-rock og ikke minst ska på en utrolig morsom og energisk måte. Ska-rock-låten «FUTURE IS DUMB» føles som soundtracket til en skatekompilasjon fra 2000-tallet, samtidig som den er moderne nok til ikke å føles som en billig etterligning. Introlåten «WILL U STILL U» er eksplosiv i måten den svinger mellom emo-riff, ska-rytmer og grandiose korvokaler. Det er en fryd å høre på.

Albumet har et frenetisk tempo, som forsterkes av hvor bråkete albumet er. Det er typen album som får deg til å underbevisst gå fortere om du er på tur. Dette gjør at noe skurrer når man kommer til låtene «HEALMODE» og

«LIFE ADMIN», som er svært rolige og «pene» for Rosenstock å være. Det er tydelig at intensjonen her er å få noe kontrast til det voldsomme tempoet til albumet, men de fungerer bare som en kjedelig fartsdump.

Tematisk er *HELLMODE* noe blandet. Rosenstock tar opp problemstillinger som er sosialt relevante i vår post-Trump nåtid. Men i denne skildringen trår han gjennom en del ganske åpenbare punkter for venstrevridde unge voksne. Det brukes litt for mye tid på å sparke inn åpne dører som skammen over å ha råd til eget hus når folk er hjemløse, hvordan klimaendringene kommer til å ta knekken på oss alle, og at man burde brenne politibil. Selv om dette er

viktig (og riktig), så vet vi det allerede, og Rosenstock tilfører ikke noe nytt.

Utenom dette er låtskrivingen på sitt beste når Rosenstock blir mer personlig, som på låten «Doubt», hvor han trygler lytteren om å rive vekk all tvil, fordi ellers kommer den aldri til å dra. Eller på avslutningslåten «3 SUMMERS» hvor Rosenstocks stream-of-consciousness-klaging over en rekke aspekter i livet sitt illustrerer hans kaotiske sinnsstemning på en veldig effektiv og intim måte.

HELLMODE er på ingen måte perfekt, men albumets frenetiske energi og eksplosive lydbilde er så fornøylige at det er umulig å ikke bli overbevist.

James Blake vender tilbake til sine elektroniske røtter og leverer sitt mest eklektiske album på lenge.

James Blake – *Playing Robots Into Heaven*

TEKST: Mats Fosdahl | FOTO: UMG Recordings

Å beskrive James Blake sin over ti år lange karriere er en utfordring; han har vinglet mellom musikkens undergrunn og hovedstrømninger. Hans mangfoldighet katalyseres gjennom *Playing Robots into Heaven*, som er hans mest egenartede, sære verk.

Med låten «Asking To Break» åpner Blake albumet noe middelmådig. Låtens stillferdige karakter forekommer mer som noe uferdig enn som noe av kvalitet. Samtidig legger Blake *Playing Robots* sitt lydbilde til grunn; organiske vokaler og piano imøtekommer og omsvøpes av modulære synter og elektronisk manipulasjon. Resultatet er noe som er håndgripelig, men samtidig kryptisk – som noe kjent du ikke klarer å sette ord på.

Kvaliteten tar seg opp fra «Loading» til «Tell Me» og «Fall Back». Instrumentasjonen er minimal, men med flittig, saumfart elektronisk arbeid legger Blake mye emosjonell vekt i sine synter, futuristiske atmosfærer og repetitive trommelooper.

Til tider kan Blakes smålige, eksentriske fremgangsmåte virke mot hans hensikt. «He's Been Wonderful» sin veksling mellom kor og pling-plong-lyder gir meg intet annet ønske enn at neste låt, «Big Hammer», kommer tidligere: en låt i samme stil, men som lander bedre. Like vanskelig er det å forstå essensen i låten «Night Sky», hvor låtens tørre ambiens og sporadiske stammende vokaler havner i konflikt.

Heldigvis er det i Blakes siste innspurt at han er på sitt beste. «Fire The Editor» er gjennomsyret melankolsk håpløshet, ledsaget av hule atmosfærer og skarpe synter. I samme emosjonelle sfære følger «If You Can Hear Me», en hjerteskjærende ode til Blakes far. Tittellåten avslutter albumet: modulære synter eskalerer på et Sisyphus-aktig vis, før de så faller ned igjen og repeterer stigningen. Blakes avslutning er uttrykksfullt og vakkert.

Playing Robots Into Heaven har nok ingen intensjon om å være en kommersiell braksuksess, men fremstår mer som et lidenskapsprosjekt av James Blake: et prosjekt som, til tross for ujevnheter, er bemerkelsesverdig.

En musikalsk smeltedigel der livets mørke og lyse stunder skildres.

Yusef Dayes – *Black Classical Music*

TEKST: Simon Torsvik Thingnes | FOTO: YD Music Limited

Midt i en generasjon av banebrytende jazzmusikere i England, ruver trommeslager Yusef Dayes. I et musikkmiljø der sjangre, kulturer og uttrykk blandes om hverandre som aldri før, vil hans debutalbum *Black Classical Music* bli husket som et tidsbilde på nettopp dette.

Albumet åpner med tittelsporet «Black Classical Music», som raskt setter standarden. Etter hva som kunne vært en fanfare i Buckingham Palace, blir lytteren revet med til et støvete og travelt marked i Sør-London av en heseblesende groove. Gående blant folkemassene på dette markedet kunne hver bod gjenspeilet en av låtene på denne skiven, så kulturelt mangfoldig som den er.

«Afro Cubanism» serverer sløye bassriff og perkusjon fra Havnas gater,

«Pon di Plaza» med Chronixx mimrer om sommerdager på Jamaica og «Jukebox» kunne like gjerne vært en glemt funksingel fra 70-tallet du gravde frem i en støvete platebutikk i Kyoto. Albumomslaget prydes av en ung Dayes, og hans oppvekst i et flerkulturelt London skinner uten tvil gjennom på platen.

Gjesteopptredenene på platen resulterer i flere av høydepunktene. Tom Misch' lekne gitarspill på «Rust» bringer en krysning av fengende popmelodier og energisk jazz, men det vakreste øyeblikket finner vi på «The Light». Der står hovedpersonens datter for en av albumets få vokalopptredener, i form av det som må være noen av de første samtalene dem imellom. Med et bakteppe av harpelignende kaskader, klangfulle gitarlinjer og deilig bassing er det mye å la seg røre av.

Til tross for vakre øyeblikk er ikke dette et feilfritt album. Med en spilletid på 74 minutter er det flere låter som kunne ha vært sløyfet for å stramme opp helhetsopplevelsen. «Gelato» er flat sammenlignet med resten av albumet, og den ellers gode grooven på «Marching Band» bæres ikke godt nok av Masegos tilsynelatende improviserte vokalriffing. I tillegg åpner gjesteartisten låten med et innslag som minner om en Charlie Puth-tiktok, noe som gjør det vanskelig å nyte resten av låtens spilletid.

Alt i alt veier riktignok de positive sidene opp for de negative. Dayes fenomenale trommerytmer forankres i bunnsolide, men myke hihat-slag, og de nøye utvalgte gjestemusikerne skaper et fargerikt, men aldri selvtilfreds lydbilde.

The Chemical Brothers' tiende album overrasker og fenger.

The Chemical Brothers – *For That Beautiful Feeling*

TEKST: Martin Lindheim | FOTO: Virgin Records

Det er fire år siden den britiske bigbeat/house-duoen The Chemical Brothers ga ut sitt forrige album *No Geography*, der de blant annet fikk hjelp av norske Aurora på vokal. Nå er de aktuelle med *For That Beautiful Feeling*, og de kjemiske brødrene sparker like godt fra seg i denne omgang.

Albumet åpner med låten «Intro», som på effektivt vis setter stemningen med klaustrofobisk vokal og knitrrende synter før en tung trommebeat tar over. Deretter dropper vokalen og trommene ut av lydbildet for å gi plass til en drivende bass-synt som repeteres.

Dette gir en sømløs overgang til neste låt «Live Again», en svevende sak der filtrerte synter og vokalsampler flyter inn og ut over frenetiske trommer og rungende bass. Låten forankres av Halo Mauds sensuelle vokal, som synger om hvor viktig det er å ta sjanser og leve livet på egne premisser.

Den første halvdel av albumet føles helt nydelig og lever virkelig opp til albumtittelen. Blant høydepunktene finner vi «No Reason», der en dritfunky bass ligger som et mykt teppe under resten av instrumentalen. Innimellom dukker også en energisk acid-bass opp, som sammen med trap-aktige trommevirvler gir låten et ekstra gir.

Låten «Fountains» er hva gangster-rapp å la 50 Cent hadde hørt ut som hvis det var bigbeat. Mens mørke og sexy «Magic Wand» åpner med forvrengt bass og triphop-trommer og handler om å være villig til å gjøre alt for en man er betatt av.

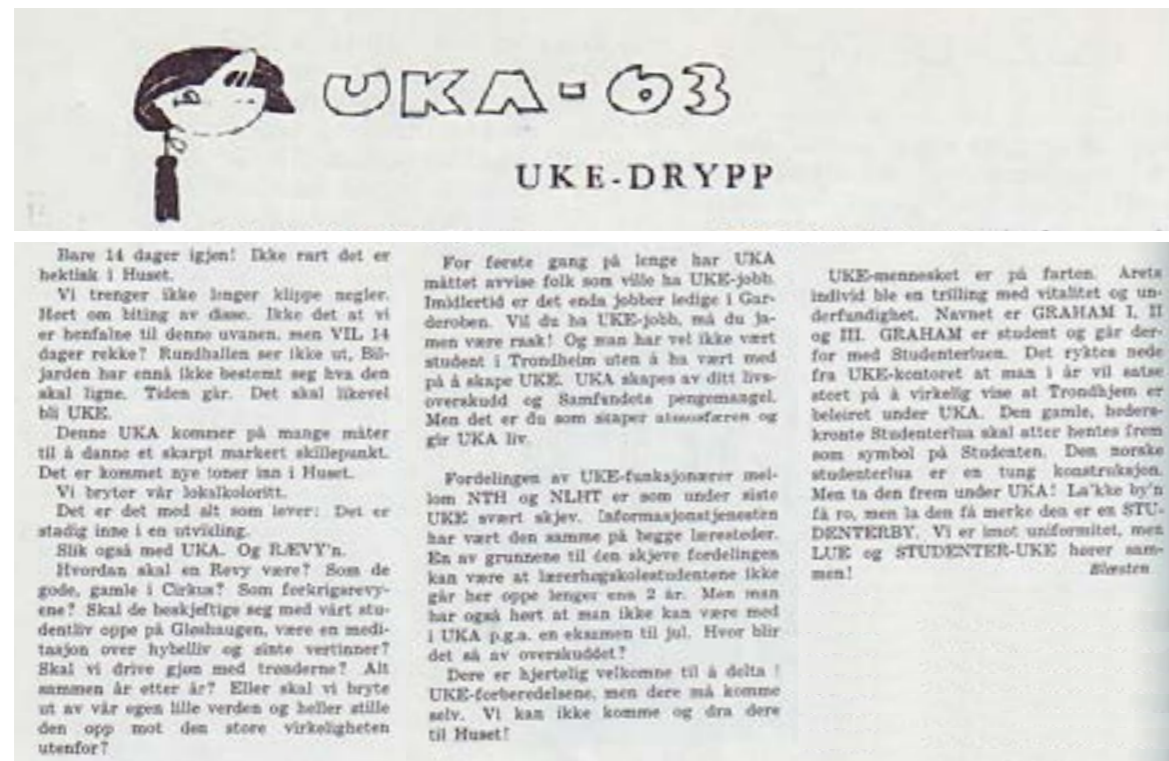
Frem til nå har låtene stort sett fulgt samme oppskrift. I andre halvdel av sporlisten finner vi eksperimentering i større grad, med varierende hell. «The Weight» drives av dunkende bass og synter som høres ut som sirener, men føles en smule retningsløs. På sakrale

«Skipping Like A Stone» får vi et herlig vokalbidrag fra 90-talls-lofi-legenden Beck, og med viktig tematikk knyttet til ensomhet og å rekke ut en hjelpende hånd til de som trenger det, ender låta opp med å bli sterk.

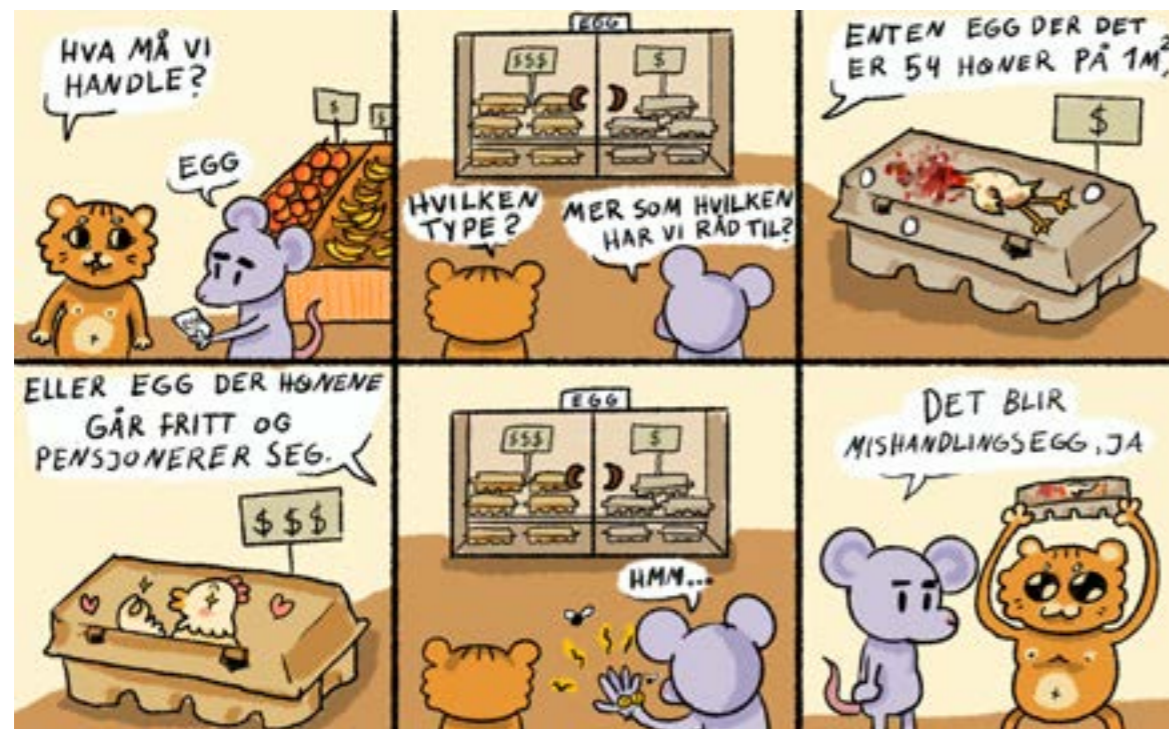
Tematikken rundt det å elske hverandre og gi slipp på mørket man føler på inni seg, fortsetter på vakre «The Darkness That You Fear». Albumet rundes av med «Feels Like I Am Dreaming» og tittellåten. Førstnevnte er på syv minutter og bygger seg opp med glitchende synter, marsjerende trommer og noe som høres ut som en didjeridu. Her kunne sporengden godt blitt trimmet ned for en bedre lytteopplevelse. Mot slutten av låten tar et gospelkor over, og vi glir over i den stemningsfulle avslutningslåten.

For That Beautiful Feeling er et album som har noe på hjertet, samtidig som det makter å underholde og fenge. Det gjør det til et utsøkt elektronikaalbum.

ARKIV

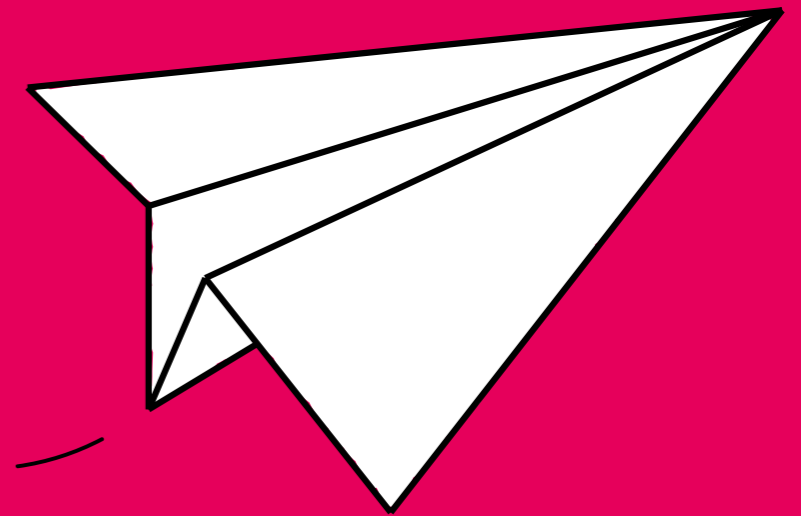

STRIPE

ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

DEBATT: DINE MENINGER PÅ TRYKK

VIL DU SKRIVE TIL UNDER DUSKEN?

**SEND MAIL TIL
DEBATTREDAKTOR@STUDENTMEDIENE.NO**

INNLEGGET MÅ IKKE OVERSTIGE 2500 TEGN, MELLOMROM INKLUDERT.

SPITPOSTEN

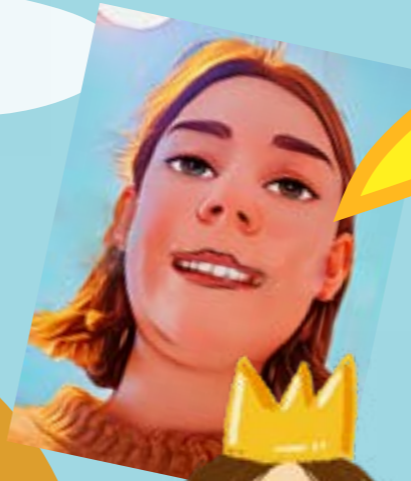

REGISTRERER...

...at ingen vits i karrieredager, når KI tar jobbene våre læll
 ...at bekymring nummer 734: Kommer jeg til å jobbe med å designe våpen etter endt utdanning?
 ...at håper de blir sendt til snille land, i så fall
 ...at så lenge det er lovlig, er det greit
 ...at har du lyst, har du lov
 ...at ikke fortell disse folka at vi ikke har samtykkelov enda
 ...at NTNU har de beste hodene
 ...at men vil helst ikke at de skal utvikle samvittighet
 ...at jammen bra vi har exphil, så disse teknologene kan lære seg litt om etikk
 ...at bare ikke koble det til noe de faktisk driver med i studietida
 ...at vi håper også det går bra med herr eller fru Meningsytring
 ...at men man begynner å tenke litt, da
 ...at for kanskje hen heter Intern fordi det er et nytt navn og derfor ikke kjønnnet fra før
 ...at og hva er tilsvarende som herr, fru og frøken dersom noen er ikke-binær?
 ...at frurr? Eller frørr?
 ...at hva med henken?
 ...at bare ærede.
 ...at eller vyrde, om du vil være litt konservativ på nynorsk
 ...at frue og frøken, så hva med herre og herken
 ...at for ugifte mannfolk er noe herk
 ...at les alt om det i forrige utgave av Fitteblekka
 ...at de gifte òg, men det må den stakkars frua deale med
 ...at herkekoret Pirum
 ...at Fitteblekka insisterer på å skrive så norsk som mulig
 ...at skVÅSj
 ...at herregud
 ...at bli med på skvåsj-deit?
 ...at ar ju kreisi?
 ...at /bagʊ'et:/?
 ...at nå gjør vi oss klare til å føle kUKEvibrasjonene
 ...at venter fortsatt i spenning på vibrerende merch
 ...at Magnus anmelder: kUKEvibratorer
 ...at noen som vil bli med?
 ...at gå inn på kUKEhub.com og registrer deg i dag
 ...at vibrerende kUKEskvåsj?
 ...at vibrerende /bagʊ'et:/?
 ...at flaggkomitéen når nye høyder
 ...at fort gjort å ta feil av ei flaggstang og en heisekran
 ...at kom ned fra krana da, Wenche
 ...at skal du bo der oppe, eller?
 ...at paparazziene tok Line Fjørstad (MDG) i å grå på tur med Ap's Raen
 ...at politisk utroskap?
 ...at neida, Høyre-Ranum syntes det var helt suverent
 ...at trekant?

UTGAVAS DYR: SILJE

Utgavas dyr er kjøpt og betalt av Fitteblekkas egen videoredaktør. Hun tykte hun fikk for lite oppmerksomhet. Silje er eii oppmerksomhets syk vervhore, men jovial og hyggelig. Fins i sitt naturlige habitat på kontoret, ikledd kosebuksa med en godtepose på pulten eller flatfylla.

kUKElekkasje:

Her er kUKEnavnet 2023

Nå kommer revysjefen til å dirre i raseri, for vi kan avsløre årets kUKEnavn: **FILLERIST!**

Ikke bare blir det kUKEvibratorer å finne i kUKEbutikken i år, det blir òg oppskaka stemning på revyscena. Vi sneik oss inn bak kulissene og fant en massiv rigg egna for å riste litt vett inn i skallen på alle våre inhabile politikere. Som vanlig må man vel dra på revyen for å få med seg alle betydningene av navnet, men vi gleder oss til å kUKE rundt og shake it off.

Spitposten avslører:

Du har rett på gratis billett til kUKErevyen!

Samfundetleder Astrij L. G. Thun har en klar oppfordring til medlemmene nå som kUKA er rett rundt hjørnet

– Bruk stemmeretten din! Og ikke minst retten til å fremme resolusjonsforslag. Det er aldri hyppigere Samfundsmøter enn under kUKA..

Hun har nettopp vært i et møte sammen med Svinung Høie Vaskut i Rådet. Han stemmer i:

– Husk på at hver eneste revyoppsetning under kUKA er et Samfundsmøte, ja, til og med et festmøte! Lovenes paragraf 12 gjør det klinkende klart at da har du som medlem møterett, og alt det som følger med.

Thun forteller at hun var litt usikker på om nå var det riktige tidspunktet til å reklamere for mulighetene man har til å påvirke det politiske på Samfundet,

men etter å ha snakket med Vaskut, er hun ikke lenger i tvil.

– Nei, herregud, nå kan vi få vedtatt så mye politikk! Ikke minst er det viktig at medlemmene våre vet om retten de har til å møte opp på en hvilken som helst helgeoppsetning av kUKErevyen helt gratis, sier hun ivrig.

Vaskut bekrefter dette og humrer lett når han tenker på alle som betaler i dyre dommer for en billett til revyen under H-helg.

– Det er jo kleint at man vet så lite om rettighetene sine som medlem. Men Tenk hvor dårlig stemning det hadde vært å ta flere hundre kroner for inngang på et Samfundsmøte utenom oktober, da! Eller å kaste folk ut under det kunstneriske innslaget en vanlig lørdag, sier Thun.

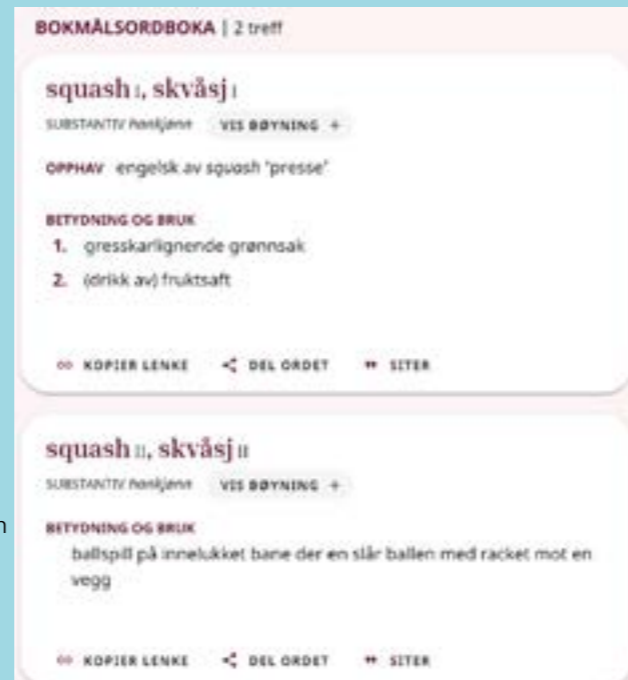
Hun vedgår at hun selv heller ikke visste om denne muligheten.

– Nei, det er nok en godt bevart hemmelighet som inntil nå kun har vært kjent for oss i Rådet, sier Vaskut, som ikke kan huske sist gang han faktisk betalte for en revybillett.

Han innrømmet at han frykter for fremtiden for dette smutthullet, nå som Trondheims frieste presse endelig kaster lys over saken.

– Alternativet blir jo å bare ha møte for eventuelle vedtak, og så lukke møtet og så sjekke billetter, men hvem vil egentlig måtte håndtere den logistikken, spør han avslutningsvis.

Vi gleder oss stort til å anmelde kUKErevyen hver eneste helg, nå som vi vet at det ikke koster oss ei krone!

Young, wild & (caries) free

Book en tannsjekk og få **10 %** studentrabatt ved våre klinikker i Trondheim og Melhus*

Book time

- Munkegata
- Sirkus Shopping
- Trondheim Torg
- Leutenhaven
- Sanden
- Melhus

*Gjelder ikke spesialistbehandling, tannteknikerarbeid, salgsvarer, forbruksvarer og administrasjonkostnad. Husk gyldig studentbevis.

ORIS DENTAL